

MINISTERUL
EDUCAȚIEI, CULTURII
ȘI CERCETĂRII

Anexă la Ordinul MECC
nr. 839 din 18 august 2020

**REPERE METODOLOGICE PRIVIND ORGANIZAREA
PROCESULUI EDUCAȚIONAL
ÎN INSTITUȚIILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE
ÎN ANUL DE STUDII 2020-2021**

Chișinău, 2020

ORGANIZAREA PROCESULUI EDUCAȚIONAL ÎN INSTITUȚIILE DE EDUCAȚIE TIMPURIE ÎN ANUL DE STUDII 2020-2021

I. INTRODUCERE

Scopul prezentelor *Repere metodologice* este de a furniza îndrumare curriculară pentru persoanele care lucrează cu copii cu vârsta 2-6(7) ani în instituțiile de învățământ general care oferă servicii de educație timpurie (grădinițe, centre comunitare, complexe educaționale – școli primare-grădinițe, gimnazii-grădinițe). Documentul este o continuare a *Reperelor metodologice privind organizarea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie în anul de studii 2019-2020*, dar are un puternic accent axat pe condițiile actuale provocate de pandemia Covid-19. Acesta ar trebui utilizat de către cadrul didactic și managerial pentru a revizui și a dezvolta programele de învățare cu experiențe planificate, adecvate pentru acești copii, și pentru a promova bunele practici în noile condiții.

II. CADRUL NORMATIV ȘI METODOLOGIC AL ORGANIZĂRII PROCESULUI EDUCAȚIONAL

În anul de studii 2020-2021, în organizarea procesului educațional cu copiii și pentru asigurarea calității parcursului și continuității reformelor în învățământul preșcolar, cu accent pe contextul provocat de pandemia Covid-19, instituțiile de învățământ general care oferă servicii de educație timpurie vor ghida de următoarele documente de politică educațională, de tip proiectiv și metodologic, elaborate/dezvoltate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării pentru domeniul Educație timpurie, și anume:

- *Cadrul de referință a Educației timpurii din Republica Moldova* (ordinul MECC nr. 1592 din 25.10.2018);
- *Standardele de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani* (ordinul MECC nr.1592 din 25.10.2018),
- *Curriculum pentru educația timpurie* (ordinul MECC nr.1699 din 15.11.2018);
- *Ghid de implementare a Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani și a Curriculum-ului pentru educație timpurie din perspectiva Cadrului de referință a educației timpurii din Republica Moldova*. Aprobabil la Consiliul Național pentru Curriculum (Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 283 din 20.03.2019)
- *Standarde profesionale naționale ale cadrului didactic pentru educația timpurie* (2008);
- *Standarde minime de dotare a instituției de educație timpurie* (aprobat prin Ordinul MECC nr. 253 din 11.10.2017);
- *Metodologia de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza SÎDC* (ordinul MECC nr.1939 din 28.12.2018).
- *Metodologia de organizare la distanță a procesului educațional, pentru instituțiile de educație timpurie* (apobată prin ordinul MECC nr.378 din 26.03.2020);
- *Repere metodologice de orgaizare la distanță a educației parentale pentru familiile cu copii de 0-7 ani* (circulara MECC nr. 2257 din 21.04.2020);

- *Instrucțiunea cu privire la ocrotirea vieții și sănătății copilului în instituția de educație timpurie* (ordinul MECC nr. 592 din 26.06.2020);
- *Reglementări-cadru speciale privind punerea în aplicare a Instrucțiunii de redeschidere și reluare a activității instituțiilor de educație timpurie în contextul pandemiei Covid-19* (ordin comun al MECC (nr.779) și al MSMPS (nr.725) din 07.08.2020);
- *Reperle metodologice privind organizarea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie, anii 2015-2019.*

III. ADMINISTRAREA CURRICULUM-ULUI / ACTIVITĂȚILOR EDUCAȚIONALE

În anul de studii 2020-2021 se vor menține următoarele *aspecte de stabilitate* în implementarea actualului Curriculum:

- domeniile de dezvoltare ca repere pedagogice esențiale pentru a realiza dezvoltarea comprehensivă/integrată a copilului, individualizarea educației și a învățării;
- programul anual de studii (conținuturile educației și învățării) pentru fiecare grupă de vârstă, organizat în jurul a 4 teme globale de integrare curriculară: *Eu și corpul meu, Eu ca personalitate, Eu și ceilalți, Eu și lumea înconjurătoare*;
- realizarea Curriculum-ului pe tot parcursul zilei (activități integrate, plimbări, rutine, tranziții); accentuarea activităților integrate în procesul de învățare;
- accentuarea jocului liber ales în viața copilului și alocarea unei/ unor perioade distincte în programul zilnic de activitate;
- existența zilnică, obligatorie, cel puțin a unei activități de mișcare în aer liber (recomandat) sau un moment de mișcare în incinta instituției (când nu permit condițiile meteorologice);
- durata activităților variabilă, în funcție de particularitățile copilului și, implicit, de interesul manifestat de grupul de copii/ copil pentru acestea, de conținutul activităților, dar și în funcție de modalitatea de desfășurare;
- planificarea activităților suficient de variate, pentru a menține interesul copiilor și pentru a oferi noi provocări; abordarea diferențiată, în funcție de particularitățile individuale ale copiilor;
- lucrul pe proiecte tematice - planificarea pe cele 4 teme globale, care trebuie să cuprindă, la fiecare grupă de vârstă un număr rezonabil de proiecte tematice, variind între 1-3/4/5 săptămâni (în funcție de complexitatea temei abordate și de interesul copiilor pentru tema respectivă). Deasemenea, pot exista săptămâni în care copiii nu sunt implicați în nici un proiect, dar în care sunt stabilite teme independente, de interes pentru ceea ce copiii vor să studieze. Totodată, pot exista și proiecte de 1 zi. Pentru grupele de copii cu vârsta 2-3 ani se recomandă abordarea tematică zilnică și/ sau săptămânală.

Administrarea curriculum-ului/ activităților educaționale se va face și în continuare în conformitate cu *Reperle metodologice privind organizarea procesului educațional în instituțiile de educație timpurie pentru anul de studii 2019-2020, pag.5-6.*

Unitățile de competență la domeniile de activitate vor fi planificate pe perioada unui proiect tematic sau pentru durata unei zile/săptămâni, reieșind și ținând cont și de rezultatele evaluării și monitorizării dezvoltării copiilor în baza SÎDC. Astfel, dacă se constată necesitatea unei atenții sporite pentru dezvoltarea anumitor competențe la copii, într-o anumită grupă,

numărul de activități integrate la domeniul respectiv poate fi diferit decât la grupele paralele în aceeași instituție.

Elementele de noutate, specifice pentru anul de studii 2020-2021, pentru perioada pandemiei provocate de Covid-19, sunt:

- realizarea activităților educaționale, cu preponderență în aer liber;
- excluderea (temporară, pe perioada pandemică) a activităților în spațiile educaționale comune (sala de muzică, sala de sport) – pentru a evita aglomerările; în funcție de situația epidemiologică din localitate, activitățile de educație muzicală sau educație fizică/sport, spectacolele pentru copii în sălile respective se vor putea organiza după un orar stabilit, cu o pauză de minimum 1 oră între activități, timp în care se va face igienizarea și dezinfectarea spațiului;
- completarea centrelor de activitate cu jucării, atribute, inventar și materiale didactice care se pot spăla și dezinfecta frecvent;
- crearea și completarea unor centre noi (ex., *Centrul de muzică, Centrul de sport*);
- micșorarea duratei activităților integrate cu 5-10 min. (în funcție de vârsta copiilor) din contul activităților cu grupul mare (cu posibilitatea extinderii activității în aer liber) și, respectiv, mărirea duratei pauzelor dintre componentele activității integrate
 - pentru acțiuni de igienizare (mersul la WC, pe rând, păstrând distanța fizică/socială, spălarea mâinilor, aerisirea încăperii etc.);
- accent pe organizarea activităților în mod *individual, în perechi, în grupuri nu mai mari de 3 copii* - pentru a păstra, pe cât e posibil, distanța fizică dintre copii;
- accent pe selectarea conținuturilor și a sarcinilor didactice axate pe formarea la copii a cunoștințelor și abilităților de păstrare a sănătății (deprinderi igienice, de alimentație sănătoasă și securitate a vieții, menținerea distanței fizice/sociale);
- organizarea doar a anumitor activități/ jocurisportive și exclusiv în aer liber - nu vor fi practicate jocuri de contact sau cu mingea (care să fie aruncată/ prinsă cu mâinile), nici activități care implică schimbul de obiecte între copii;
- excluderea diverselor activități de grup - vor fi eliminate activitățile, care implică formarea grupurilor mai mari de 3 copii și care duc la reducerea distanței între copii (ex., activități în cercul mare – la Mesaj, dar și serbări, concursuri, exercițiile fizice în coloană, formație etc.);
- utilizarea metodelor interactive de predare-învățare-evaluare, cu accent pe cele în cadrul cărora copiii lucrează individual, în perechi sau în grupuri nu mai mari de 3 copii;
- asigurarea unui echilibru între activitățile de învățare și interacțiunile în grupuri mici prin combinarea interacțiunilor individuale și celor de grup (de exemplu, reflectarea/discuții în grup - lucrul individual - urmat de „întoarce-te și arată-i vecinului”);
- utilizarea echipamentelor potrivite pentru activități în aer liber și elemente ale naturii ca material de predare/ învățare (studiați natura - activități *outdoor*), îmbunătățirea experiențelor de învățare prin activități fizice complexe, dans/ ritmică, sport etc.
- concentrarea, cu preponderență, pe jocurile imaginare, jocurile fizice, care respectă distanțarea fizică/ socială, cântece, construcții sau proiecte de artă *individuale*;
- alternarea activităților educaționale cu copiii în cadrul instituției de educație timpurie cu cele realizate la distanță (inclusiv online);
- excluderea activităților extracurriculare cu participarea altor specialiști în instituție, precum și activități extrașcolare (excursii/ marșuri turistice în afara instituției, concursuri cu participarea părinților, întâlniri cu personalități etc.) și opționale.

IV. ORGANIZARE, PLANIFICARE, MONITORIZARE ȘI EVALUARE

1. Cadru de organizare/ Mediul de învățare

Mediul educațional va suporta modificări, ținând cont de circumstanțele legate de pericolul infectării în perioada pandemică COVID-19.

1. Pentru evitarea intersectărilor copiilor/angajaților pe teritoriul și în incinta IET se vor crea circuite clare, prin demarcare cu benzi vizibile care să asigure „trasee prestabilite” de intrare, deplasare în interiorul instituției și de părăsire a acesteia. Pentru organizarea activităților integrate cu copiii stabiliți spațiul pentru învățare astfel încât, în pofida distanței, copiii să aibă senzația că sunt o comunitate. Spre exemplu, puteți desena semne pentru locurile unde copiii se așează sau stau (utilizați diverse materiale, precum banda adezivă, cercuri, coarda etc.).

2. În grupurile sanitare pentru copii, în care vor fi obligatoriu oglinzi, vor fi afișate fotografiile ale copiilor cu etapele spălării pe mâini, dar și cu mijloace care vor fi folosite responsabil (prosoape din textile/ de hârtie, săpun lichid).

3. Trebuie excluse din dotarea centrelor de activitate din grupe jucăriile și materialele care sunt greu de dezinfectat — jucăriile moi, din textile, spre exemplu. Însă multe materiale și jocuri pot fi utilizate în continuare, dacă copiii sunt instruiți să se spele pe mâini înainte și după utilizarea lor. Instruiți copiii să evite introducerea jucăriilor și materialelor în gură. Atenție la copiii mici! Se interzic jucăriile sau materialele didactice aduse de acasă.

4. Pentru respectarea generală a regulilor de securitate/igienă, utilizarea multiplă a mijloacelor de tip *fișe, jocuri de masă* etc., acestea se recomandă a fi laminate sau ambalate în materie de peliculă pentru o prelucrare cu dezinfectanți.

5. Se pot organiza containere individuale cu carioci, foarfece, creioane, hârtie colorată și carton, plastilină și alte ustensile pentru a fi utilizate de către fiecare copil. La necesitate, se poate ruga părintele să asigure copilului acest container individual, care se va dezinfecta înainte de utilizare. Este o metodă bună de a continua activitățile de creativitate și artă, evitând utilizarea lucrurilor în comun de către copii.

6. Cărțile pentru copii, precum și alte materiale din hârtie, ca scrisorile sau plicurile nu sunt considerate ca având un risc ridicat de transmitere și nu au nevoie de proceduri suplimentare de curățare sau dezinfectare.

7. Se va evita partajarea jucăriilor, materialelor didactice și ustensilele între grupele de copii, înainte ca acestea să fie spălate și/sau dezinfectate.

8. Pentru activitățile organizate în aer liber se vor lua acele jucării, jocuri, materiale didactice, inventar și utilaj sportiv, care se poate spăla ușor și dezinfecta. După utilizare acestea se vor spăla, dezinfecta cu substanțe diodistructive/biocide/virucide recomandate de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. La fel, tot inventarul sportiv de pe terenurile joacă se va spăla și dezinfecta după fiecare utilizare de către copii (la sfârșitul plimbării și activităților sportive).

9. Sunt recomandate jocurile și proiectele în care fiecare copil poate contribui în mod individual (*unul câte unul*) la rezultatul comun. Spre exemplu, creați o istorie împreună cu întreg grupul de copii, vorbind *pe rând*; desenați *pe rând* o pictură murală, construiți *pe rând* o grădină zoologică (sau ograda bunicii/garajul/piscina etc.) sau propuneți copiilor să realizeze un poster/ o aplicație/un ziar, unde fiecare copil va avea ceva de făcut, pe rând acroșându-și lucrarea pe un panou.

10. Bazați-vă pe lectura interactivă cu voce tare și pe activități de divertisment care implică tot grupul de copii, precum un spectacol de păpuși creat de educator sau un cântec nou pe care-l pot învăța cu toții.

2. Planificarea procesului educațional

În anul de învățământ 2020-2021 continuăm planificarea în IET pe cele 4 nivele:

- proiectare globală (pe cele 4 teme: *Eu și corpul meu, Eu ca personalitate, Eu și ceilalți, Eu și lumea înconjurătoare*)
- proiectare tematică (proiectul tematic)
- proiectare zilnică
- proiectare didactică/activitatea integrată (se va planifica/proiecta după oricare dintre următoarele modele: Modelul R. M. Gagné sau Modelul ERRE).

Modalitatea de planificare a activității educaționale cu copiii este stipulată amănunțit în Ghidul de implementare a Curriculumului pentru Educație Timpurie, a Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la 7 ani din perspectiva Cadrului de referință pentru educație timpurie (2019), pag.24-149.

Pentru copiii care vor rămâne acasă proiectele tematice și proiectarea zilnică, elaborate și aprobate pentru perioada respectivă pentru fiecare grupă de vârstă, vor fi realizate în cadrul unui mediu educațional virtual prin elaborarea și transmiterea către părinți/ reprezentanții legali ai copilului a sarcinilor educaționale, cu indicarea resurselor (ex., link-uri unde pot fi accesate texte literare, filme, jocuri etc.), pe care aceștia le pot realiza împreună cu copiii în condiții casnice. Cadrul didactic va consulta Metodologia privind organizarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină, pentru instituțiile de educație timpurie.

La fel, se va continua educația parentală a familiilor copiilor înmatriculați în instituția de educație timpurie la temele de interes ale părinților, în funcție de necesitățile acestora, conform Reperelor metodologice privind organizarea la distanță a educației parentale pentru familiile cu copii de 0-7 ani, și a Programelor online de Educație Parentală. În condițiile îmbunătățirii situației epidemiologice din localitate, educația parentală se va putea realiza și în format ”față-în-față”, prin implicarea părinților în activități interactive.

3. Monitorizarea și evaluarea dezvoltării copilului

Evaluarea în instituția de educație timpurie va urmări progresul copilului în raport cu el însuși și mai puțin - raportarea la norme de grup, iar progresul copilului trebuie monitorizat cu atenție, înregistrat în *Fișa de dezvoltare a copilului*, comunicat și discutat cu părinții (cu o anumită periodicitate), conform Metodologiei de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza Standardelor de învățare și dezvoltare a copilului de la naștere până la vârsta de 7 ani.

În contextul pandemiei de Covid-19 o importanță esențială capătă, în anul de studii 2020-2021, *evaluarea inițială și completarea Fișei de dezvoltare a copilului*, evidențierea competențelor-problemă și planificarea procesului educațional orientat spre recuperarea și dezvoltarea acestora, cu accent pe copiii care nu au participat/ sau au participat episodic în procesul educațional organizat la distanță.

Evaluarea inițială va fi obligatorie în toate grupele de vârstă și se va realiza în primele 2-3-4 săptămâni ale anului de studii (în funcție de mărimea grupei de copii). Aceasta se va face în funcție de indicatorii stabiliți în *Fișa de dezvoltare a copilului*, la grupa de vârstă respectivă.

În rezultatul evaluării inițiale, cadrul didactic va stabili lista indicatorilor și, respectiv, a standardelor, pe domenii de dezvoltare, care necesită atenție deosebită și lucru suplimentar privind recuperarea lor. Unitățile de competență, corelate cu indicatorii comportamentali identificați ca „nerealizați” de către majoritatea copiilor, se vor planifica pentru toată grupa de copii, în proiectele tematice; cele care corespund indicatorilor care au fost realizați de către un

număr mai mic de 40% din copii se vor planifica în rubrica „Lucrul individual” din *Proiectarea zilnică*, suplimentar creată, și se vor realiza prin sarcini diferențiate (de grup – pentru cazul mai multor copii care necesită același sprijin) și individuale – fie pentru lucrul în centrele de activitate, fie în alte tipuri de activități (la plimbare, activități de sport, de divertisment etc.).

Pe parcursul lunii septembrie cadrul didactic va organiza activități în regim lejer, preponderent în aer liber și care solicită de la copii efort intelectual redus (măsuri de asanare/fortificare a sănătății, jocuri dinamice, jocuri liber alese de către copii, recitaluri de poezii, montarea spectacolelor, activități sportive și distractive, observări asupra naturii etc.), activități și jocuri sociale, precum și activități care să-i obișnuiască pe copii cu menținerea distanței fizice/ sociale, spălătul frecvent pe mâini etc.; acestea vor fi orientate, preponderent, spre dezvoltarea competențelor-lipsă la copii, stabilite în cadrul evaluării inițiale. Accent se va pune pe activitățile de readaptare a copiilor la condițiile grădiniței, pe socializare și relaționare.

Pentru evaluarea formativă/continuă a activității preșcolarilor cadrul didactic va utiliza următoarele metode principale: *jocul (liber sau dirijat), observația sistematică a copilului, conversația, analiza produselor activității, analiza procesului de integrare socială*. Pot fi utilizate și modalități alternative de evaluare, care valorizează copilul: *discuțiile individuale cu copiii, autoevaluarea, aprecierile verbale, aprecierea rezultatelor prin laude, încurajări, ecusoane, medalii, jocuri evaluative, jocuri de rol, lucrările practice, „metoda consemnării pe un grafic a rezultatelor (cu simboluri) pe activități și preferințe”, expoziții de lucrări, activitățile în aer liber etc.* (dacă va permite situația epidemiologică).

Pe parcursul anului de studii cadrele didactice vor monitoriza dezvoltarea copiilor prin colectarea informațiilor, inclusiv din sursele oferite ca feed-back de la părinți în cadrul educației la distanță sau în urma observațiilor asupra copilului în timpul activităților sincron, și le stochează în *Portofoliul copilului* (inclusiv cel electronic). Informațiile stocate sunt folosite la etapa finală de evaluare a dezvoltării copiilor (completarea *Fișei de dezvoltare* și *Raportul privind dezvoltarea fizică, socio-emoțională, cognitivă și de limbaj a copilului* – pentru copiii care merg la școală).

Implicarea părinților, ca sursă de informații și evaluatori direcți, se va realiza prin activități comune părinți-copii-cadre didactice (în funcție de situația epidemiologică din localitate), activități de consiliere, discuții individuale informale - periodice sau zilnice (inclusiv online)sau prin scrisori tematice etc.

V. CONȚINUTURI ȘI PRACTICI

1. Domeniul DEZVOLTAREA FIZICĂ ȘI MOTRICITATEA

1.1. Cadru de organizare și sugestii pentru mediul de învățare

În anul de studii 2020-2021 IET va continua să asigure condiții optime de dezvoltare fizică și sănătate a preșcolarilor în conformitate cu un caracter educațional sporit de conformare la starea sanitaro-epidemiologică din localitate. Evenimentele recente care au avut loc ca rezultat al pandemiei de coronavirus dictează necesitatea parvenirii unor schimbări în organizarea procesului educațional și a rutinelor zilnice desfășurate în cadrul domeniului dat, precum și respectarea **regulilor pentru o conduită sănătoasă**, menite să prevină infecția cu noul coronavirus.

Pe tot parcursul anului de studii cadrul didactic din IET **va racorda strategiile de învățare și mediul fizic** la situația epidemiologică din comunitate, cu respectarea cerințelor înaintate de documentele de politică educațională, în așa mod optând pentru organizarea procesului educațional prin intercalarea diferitor modalități de lucru cu copiii (**clasică - cu prezența copiilor la grădiniță, la distanță și în condiții speciale cu respectarea anumitor măsuri epidemiologice**).

Cadrul didactic va planifica activitatea copiilor în așa mod, ca o proporție cât mai mare din programul educațional a activităților de educație pentru sănătate și de dezvoltare fizică să se desfășoare **în aer liber** (exerciții fizice de dezvoltare a calităților motrice, exerciții fizice de dezvoltare a deprinderilor aplicativ-utilitare, jocurile de mișcare cu intensitate medie și mare). De ex: *Statuia; Pârâul; Cercurile; Culorile cubului* etc.

Pe timp de iarnă sau atunci când condițiile climaterice nu vor permite aflarea copiilor pe teren, cadrul didactic va asigura dezvoltarea fizică a preșcolariilor în camera de grupă prin intermediul jocurilor de mișcare **de intensitate mică**, a pauzelor dinamice, gimnasticii matinale și a altor forme de dezvoltare fizică, care nu necesită mult spațiu și asigură respectarea normelor sanitaro-epidemiologice. De ex: *Ne jucăm cu degetele; Câte unul, pe cărare; jocul dinamic: E corect sau nu?; Execută corect!; Cubul mișcărilor* etc.

Pentru organizarea și desfășurarea procesului educațional la acest domeniu, atât timp cât copiii nu vor avea acces la sala de sport, cadrul didactic va asigura în condițiile epidemiologice actuale **un mediu propice dezvoltării fizice și de menținere a sănătății copiilor** prin:

- **Organizarea spațiului** educațional din sala de grupă (*cu scopul evitării contactului fizic direct cu cei din jur și minimalizarea interacțiunii între copii*) pentru o replanificare flexibilă în funcție de sarcinile educative care urmează a fi realizate și cu o funcționalitate dublă:
 - spațiu pentru desfășurarea activităților de educație fizică;
 - spațiu pentru desfășurarea activităților integrate și a rutinelor zilnice.
- **Crearea atât în cameră de grupă, cât și pe terenul de joacă, a unui centru** în care se vor păstra echipamentele sportive portabile și materialele (care nu necesită o prelucrare minuțioasă) necesare pentru desfășurarea activităților de dezvoltare fizică. Cadrul didactic va asigura accesul liber al copiilor la aceste materiale, dar numai după **spălarea și dezinfectarea** acestora.
- **Efectuarea marcajului spațial** cu scopul respectării distanței fizice:
 - *Pe terenul de joacă* - cu ajutorul desenelor cu creta, a materialelor din natură, inventarului sportiv și de joacă disponibil pe terenul grupei, a semnelor desenate pe **asfalt** etc.
 - *În sala de grupă* - cu folosirea **benzii adezive** de diferite culori, a mobilierului din grupă, a jucăriilor din plastic, a inventarului sportiv (cercuri, popice, cuburi etc.) sau poate fi folosită o **sfoară cu noduri/inele** la o distanță optimă.

1.2. Sugestii de activități și practici educaționale

1.2.1. Dimensiunea **Educație pentru sănătate (igienă, alimentație și siguranță)**

În contextul schimbărilor majore și accelerate care au loc în societate, asigurarea unei stări de sănătate a copiilor reprezintă una dintre direcțiile prioritare pentru cadrul didactic din IET în acest an de studii. În perioada de revenire a copiilor în IET, acestea vor avea nevoie să fie ascultați și să le fie explicate, potrivit vârstei, noile reguli de conviețuire din grădiniță.

Este important, ca la revenirea copiilor, cadrul didactic să facă o evaluare a cunoștințelor lor despre coronavirus cu scopul:

- de a afla cât de mult știe copilul la acest subiect;
- de a verifica cât de veridică sau greșită este informația pe care o deține;
- de a stabili dacă nu persistă spaima și stresul vizavi de situația creată;
- de a identifica nivelul cunoștințelor și deprinderilor de menținere a sănătății.

Metodele de colectare a datelor sunt aceleași pe care cadrul didactic le folosește tradițional în timpul evaluării/monitorizării dezvoltării copilului în baza *Metodologiei de monitorizare și evaluare a dezvoltării copilului în baza SÎDC* (observarea, dialogul/conversația/ interviul și proba practică).

Ca rezultat al evaluării, cadrul didactic va asigura dezvoltarea la copiii a cunoștințelor și deprinderilor ce asigură respectarea de către aceștia a **regulilor** de conduită sănătoasă, menite să prevină infecția cu noul coronavirus. Educatorul va practica diverse **modalități de transmitere** a cunoștințelor necesare adaptate particularităților de vârstă și nivelului de dezvoltare a fiecărui copil precum:

➤ **Crearea** împreună cu copiii a unui panou al sănătății și amplasarea lui într-un loc vizibil în camera de grupă: *Pomul sănătății* sau *Săculețul cu reguli pentru copii sănătoși* etc., unde vor fi postate imagini, fotografii, postere care redau conținutul regulilor de conduită sănătoasă (puține, dar pe înțelesul copiilor), care le vor aminti acestora despre măsurile de prevenire a infecției Covid-19:

- evitarea atingerii cu mâna a obiectelor străine;
- păstrarea distanței fizice;
- evitarea contactului fizic direct cu cei din jur;
- evitarea atingerii cu mâna a nasului, ochilor și gurii;
- strănutul în pliul cotului/batista de unică folosință;
- respectarea igienei mâinilor etc.

➤ **Organizarea convorbirilor și discuțiilor** libere cu copiii la teme: *Eu pe stradă când mă plimb, obiecte străine nu ating; Cum corect ne salutăm, când oameni cunoscuți vedem?; Eu în centre activez - distanța fizică păstrez; Ce este coronavirusul; Când trebuie să ne spălăm pe mâini?; Cum să înțeleg că m-am îmbolnăvit?; Reguli de protejare în transportul public; Cum ne ferim de boli?; De ce nu este bine să pipăim/să luăm cu mâna fructele și legumele la magazin/piață/în stradă?* etc.

➤ **Desfășurarea cu copiii a proiectelor tematice:** *Ce trebuie să fac, ca să fiu sănătos?; Vreau să cresc copil voinic - eu pe stradă nu mănânc!; Învăț să fiu sănătos; Reguli de igienă pe timp de pandemie; Eu mă spăl, mă-ngrijesc, și de viruși mă feresc* etc.

➤ **Organizarea activităților integrate** cu tema: *Cum călătorește coronavirusul?; Cum ne protejăm de boală?; Pentru ce ne spălăm mânuțele?; De ce nu toți oamenii poartă mască?; Povestea feței și a mâinilor murdare; Cum și de ce trebuie să ne alimentăm sănătos?; Ce este regimul zilei? Ce luăm cu noi la joacă?* etc.

➤ **Organizarea jocurilor:** de mișcare *Legumele jucăușe; deimitare Ne spălăm, ne pieptănăm, regulile respectăm;* jocuri de rol, unde personajele sunt alimente, iar dialogul este construit astfel încât să-și îndeplinească funcția informativă Cearta legumelor sau jocuri de rol cu exersarea regulilor de comportare „La magazin”; didactic „Obiecte de uz personal”; *Hai să-nvingem virusul* etc.

➤ **Activități bazate pe soft-uri educaționale** din resurse deschise: „Hai să ne spălăm pe mâini»; Igiena personală; Despre coronavirus pentru copii!; BabyRiki (Igiena copiilor); Erica și Codrinin povestea mâinilor murdare! etc.

➤ **Crearea situațiilor de problemă/conflict (studiu de caz):** *Cum îți alegi locul de joacă?; Ce faci când ai uitat băsmăluța acasă?; Mâinile s-au murdărit, dar robinetul e departe sau Te ”mănâncă” nasul; Cum vei proceda când ai în preajmă un copil care nu respectă regulile strănutului?; Cum ne potolim setea? Apă sau suc?* etc.

➤ **Realizarea experimentelor:** Filtrarea apei; De ce strănutăm?; Cum se transmit microbii de la om la om, Experimente despre igienă pentru copii; Soft educațional - Experiment - PitiClic, Dințișor etc.

➤ **Exersarea și aplicarea regulilor igienico-sanitare prin intermediul textelor literare și muzicale** de tipul - *pronunțăm și arătăm Bine-i când ești curățel; Mănuțele curate!*; *Sfatul; Bet și igiena; Mi se clatină un dinte!*, folosirea unui cântecel scurt în timpul spălării pe mâini (20 sec) Numărăm și mănuțele spălăm! etc.

➤ **Crearea personajelor imaginare** „Murdărel și Murdărica”- simularea și exersarea unor situații corecte/incorecte a regulilor de igienă individuală și alimentară sănătoasă în timpul tranzițiilor, momentelor de rutină și a activităților pe centre de interes: scenete comice despre cum aceștea se murdăresc pe mâini, cum se îmbolnăvesc și cum se fac bine prin simplul spălat pe mâini sau pentru a demonstra simptomele (strănut, tuse, febră etc.), „Respectarea unui algoritm de spălare a mâinilor”; „Respectarea unui algoritm de luare a mesei; Concurs de ghicitori; joc de masă *Alimentele și sănătatea*; *Cel mai îngrijit și sigur loc de joacă*etc.

La organizarea procesului educațional cadrul didactic va ține cont de faptul că bunele maniere, respectul pentru sănătatea proprie, nu se învață numai prin sfaturi, discursuri sau observații, ci prin **puterea exemplului**, care are o amprentă reală.

În organizarea procesului educațional la dimensiunea dată educatorul va utiliza recomandările și materialul informativ din cadrul programului de educație parentală pentru familiile cu copii de 0-7 ani. De ex: *Rutinele zilnice*; *Cum vorbim cu copilul despre boala cauzată de noul coronavirus (covid-19)*; Respectați regulile de igienă personală”.

1.2.2. Dimensiunea **Educație fizică**

În funcție de unitățile de competență propuse, a situației epidemiologice create și pentru asigurarea dezvoltării fizice a copiilor, a obișnuinței de practicare sistematică și corectă a activităților de dezvoltare fizică, cadrul didactic va alege și va combina metode, procedee și mijloace de instruire, forme de grupare a copiilor, precum:

➤ **Exercițiile de dezvoltare fizică** general, precum și executarea mișcărilor de bază se vor realiza prin utilizarea procedeelelor de organizare care **nu presupun apropierea între copii la mai puțin de 1-1,5 m.**, cu respectarea condițiilor privind evitarea contactului strâns între copii și schimbul sau transferul de obiecte, jucării și echipamente sportive. De ex: *Educatorul va propune copilului să-și aleagă o jucărie/un obiect din central unde a activat, să rămână lângă ”căsuța jucăriei” pentru îndeplinirea exercițiilor de dezvoltare fizică generală. Astfel, se vor respecta și regulile de distanțare fizică și de evitare a atingerii cu mâna a obiectelor străine la activitățile de educație fizică și gimnastica matinală.*

➤ În cadrul **activităților de educație fizică** întregul proces de însușire a conținutului curricular va fi posibil să reflecte concomitant diferite etape ale învățării: ex., *cu copiii unei subgrupe (nu mai mult de trei copii) se va studia material nouă, altei subgrupe i se vor propune sarcini pentru consolidarea deprinderilor, în timp ce copiii din a treia subgrupă vor lucra desinestător.*

➤ Atunci când activitățile de educație fizică se vor desfășura într-un **spațiu mai restrâns** exercițiile fizice se vor simplifica, iar numărul și dozarea lor se va micșora. Pentru a minimaliza atingerea cu mâna a obiectelor și suprafețelor, educatorul va selecta exerciții fără obiecte, precum și evitarea pozițiilor inițiale - șezând și culcat cu folosirea covorașului sau a băncilor. În timpul gimnasticii matinale desfășurată în camera de grupă complexul de exerciții va fi scurtat și de o intensitate dinamică mai mică.

➤ Cadrul didactic va organiza **activități de dezvoltare fizică cu muzică** pentru a încuraja efectuarea mișcărilor coordinative și stimularea activităților principalelor funcții ale

organismului: Cap, umeri, genunchi, picioruse; Marșul furnicilor; Cântece BabyRiki – FUGA In pădure ne plimbăm etc.

➤ Cadrul didactic va susține inițiativa copiilor de-a organiza **independent jocuri dinamice**, va crea împreună cu ei variante noi în baza **modificării conținutului motric**, modului de organizare a jucătorilor, modificării regulilor de joc, dozării volumului, intensității efortului fizic. Jocurile de mișcare se vor desfășura, în contexte nou create de cadrul didactic, adaptate măsurilor de distanțare fizică. De ex: *Jocul de mișcare „Cine ne-a ieșit în drum?”* - aici cadrul didactic va modifica **formația de lucru** din „coloană câte unul” pe individuală cu „mers pe loc”, în așa mod, **deprinderea motrică exersată** cu mers și oprire la semnal, urmează a fi realizată în cadrul desfășurării de mai departe a jocului.

➤ Cadrul didactic va apela, cu preponderanță, la formele individuale și în grupuri mici ale **activității motore independente**, deoarece ele rămân a fi cele mai puțin obositoare. Copiii se simt mai liberi, n-au contact strâns cu alți copii, pot să se joace în corespundere cu gradul de pregătire în ritmul în care sunt deprinși.

➤ **Copiii nu vor fi forțați** să se afle într-un loc o perioadă mare de timp - ei își vor putea schimba locul și activitatea la dorință (dar numai după efectuarea procedurilor de dezinfectare.)

Odată cu îmbunătățirea situației epidemiologice, activitățile de dezvoltare fizică în IET se vor realiza de către cadrul didactic prin forme de lucru care vor asigura activitatea motorie suficientă a fiecărui copil pe parcursul întregii zile, în funcție de necesitățile individuale și pregătirea fizică a copilului, dat fiind faptul că fiecare dintre ele își are destinația sa specifică (Anexa 1).

Atenție! Pentru această perioadă, cu scopul prevenirii și răspândirii COVID-19 cadrul didactic va exclude din planificare distracțiile și sărbătorile sportive. Activitățile de educație fizică vor fi îmbinate atât în activitățile integrate, ca element al activității, cât și ca activități separate.

În cazul în care **copiii vor frecventa grădinița pe ture**, educatorul va avea grijă să organizeze în paralel lucrul la distanță cu copiii care sunt acasă. Cadrul didactic, prin intermediul mijloacelor de comunicare la distanță (Viber, WhatsApp, Facebook, Google Classroom, Zoom etc.), va expedia părinților înregistrările proprii a celor mai importante etape ale activităților de sănătate și motricitate organizate cu copiii în timpul aflării la grădiniță sau filmulețe video plasate pe internet. De ex: Ghidușii – Înviorarea; Înviorarea de dimineața pentru copii; Povestea lui Dintisor.

Cadrul didactic va sugera părinților să implice copiii în activități, care stimulează dezvoltarea musculară și motorie: mers, alergare, sărit, săltat pe loc, dans, aruncarea și prinderea mingii, lovirea cu piciorul, tăiat cu foarfecile, încheiatul și descheiatul nasturilor și tragerea fermoarelor, legarea șireturilor, reconstituirea imaginilor (puzzle), bătutul cuielor cu ciocanul, desenul cu creionul, cu creta, carioca, modelare, lipitul, capsatul, pictura, îmbrăcatul și dezbrăcatul, împinsul etc. De ex: Lupta cu ciorapii (3-7ani) etc.

Cadrul didactic va propune părinților spre desfășurare cu copiii jocuri dinamice, mai mult sau mai puțin structurate, dar care pot fi practicate împreună acasă și care vor fi utile pentru a ajuta copiii să-și dezvolte emoții și experiențe. De ex: Roata mișcărilor(3-7 ani); Deschide caseta (3-7 ani); Misiunea imposibilă (5-7 ani); Cărărușa cu obstacole (2-3 ani). Cadrul didactic va relata părinților atât despre necesitatea organizării pentru copii a unui regim al zilei similar celui de la grădiniță, cât și despre importanța continuității în respectarea regulilor de păstrare a sănătății.

Cadrele didactice vor ajuta părinții să conștientizeze rolul lor în dezvoltarea sănătății și motricității propriilor copii.

Plan–cadru de administrare a formelor de realizare a educației fizice în IET

Formele de realizare	Vârsta ani	Nr ore/ săpt.			Durata/min.
		Total	Sală	Aer liber	
<i>Activitatea de educație fizică</i> (funcție instructiv-educativă)	1,5-3	1	1		10
	3-4	1	1		15
	4-5	1	1		20
	5-7	2	1	1	25-30
<i>Gimnastica de dimineață</i> (funcție de organizare)	1,5-3	zilnic			3-5
	3-5				6-8
	5-7				8-12
<i>Jocurile de mișcare</i> (funcție de socializare și perfecționare personală)	1,5-3	zilnic 2-4 ori/zi			10-15
	3-5				15-25
	5-7				25-30
<i>Pauza dinamică în cadrul activităților</i> (funcție de stimulare a capacității de muncă intelectuală)	1,5-3	zilnic la necesitate			1,5-3
	3-5				2 - 3
	5-7				2 - 3
<i>Distracțiile sportive</i> (funcție de odihnă activă)	1,5-3	1/lună			15-20
	3-5				20-30
	5-7				30-40
<i>Zilele sănătății</i> (funcție de odihnă activă)	1,5-3	1/lună			Pe parcursul zilei
	3-5				
	5-7				
<i>Activitatea motorie la plimbare</i>	1,5-3	zilnic			10-15
	3-5				15-25
	5-7				25-35
<i>Activitatea motorie independentă</i> (funcție de alternare a ocupațiilor cu caracter diferit)	1,5-3	zilnic			Pe parcursul zilei
	3-5				
	5-7				
<i>Exerciții de relaxare a organismului</i>	1,5-3	zilnic la necesitate			1-2
	3-5				2-3
	5-7				3-7
<i>Gimnastica după somnul de zi</i>	1,5-3	zilnic			5
	3-5				5-8
	5-7				8-10
<i>Sărbători sportive</i> (funcție de odihnă activă) – când va fi posibil	1,5-3	-			-
	3-4	-			-
	4-5	2/an			până la 45
	5-7				până la 60

*Ținând cont de faptul că suprafața încăperilor, componența, dotarea, numărul de copii în grupă, starea epidemiologică din localitate este diferită, cadrul didactic va fi liber să decidă care va fi durata, numărul și forma de organizare a activităților de dezvoltare fizică organizate cu copiii în perioada pandemiei.

2. DOMENIUL DE ACTIVITATE EU, FAMILIA ȘI SOCIETATEA

2.1. Cadru de organizare și sugestii privind mediul de învățare

Se recomandă a dota centrul *Joc de rol* cu o oglindă mare. Atributele pentru jocurile cu rol, de tipul măștilor, vor fi confecționate individual de către copii și utilizate individual sau cele care pot fi prelucrate prin metoda dezinfectiei umede (lamine, în peliculă sau spălate după utilizarea o singură dată de către un copil).

În contextul proiectului tematic „Cine sunt eu?” se recomandă a fi folosite fotografiile ale copiilor din perioada de nou-născut, vârste mai mici și chiar fotografia contemporană.

În cadrul activităților organizate în aer liber pentru diverse activități de intercunoaștere sau de educație pentru societate, pot fi folosite resursele/desenele pe asfalt, cercuri, pătrate, linii, etc., care vor stimula menținerea distanței fizice. De exemplu: *să calce pe figură copiii născuți în anotimpul ..., care au ochi albaștri..., să formeze perechi în figurile alăturate copiii care au anumite calități etc.*

2.2. Sugestii de conținuturi și practici educaționale

Activitățile de învățare pe domeniul de activitate *Eu, familia și societatea* vor dezvolta copilul pe două dimensiuni importante ale personalității: *dezvoltarea personală și dezvoltarea socială* și vor fi realizate pe două dimensiuni curriculare: *Dezvoltare personală și Educație pentru societate*. Acestea vor avea ca scop dezvoltarea capacității copilului de a se autocunoaște și de a-și exprima într-un mod constructiv și pozitiv interesele, atitudinile, trăirile personale, abilitățile de a relaționa și comunica eficient cu mediul social: semenii, adulții. Ca finalitate se urmărește dezvoltarea încrederii în sine, autonomia, asigurarea stării de bine a copiilor, pregătirea lor pentru viață.

2.2.1. Dimensiunea *Dezvoltare personală*.

Conținuturile de învățare sunt realizate în cadrul activităților integrate, planificate conform Curriculumului pentru educație timpurie (CET, pag. 122), dar și în cadrul activităților de *dezvoltare personală* care sunt desfășurate în orice moment al zilei, cu scopul de a crea confort și siguranță necesare copilului pentru dezvoltarea personalității lui și includ: *rutinele, tranzițiile și activitățile din perioada după-amiezii* (CET, pag. 119-121).

La amenajarea mediului se va ține cont de toate regulile de igienă și securitate descrise anterior și, în context, se recomandă a dota centrul *Joc de rol* cu o oglindă mare. Atributele pentru jocurile cu rol, de tipul măștilor, vor fi confecționate individual de către copii și utilizate individual sau cele care pot fi prelucrate prin metoda dezinfectiei umede (lamine, în peliculă sau spălate după utilizarea o singură dată de către un copil). Atributele din țesătură ori altă textură pot fi utilizate individual, iar după prelucrarea specifică, oferite altor copii.

În contextul proiectului tematic „Cine sunt eu?” se recomandă a fi folosite fotografiile ale copiilor din perioada de nou-născut, vârste mai mici și chiar fotografia contemporană.

În cadrul activităților organizate în aer liber pentru diverse activități de intercunoaștere sau de educație pentru societate, pot fi folosite resursele/desenele pe asfalt, cercuri, pătrate, linii, etc., care vor stimula menținerea distanței fizice. De exemplu: *să calce pe figură copiii născuți în anotimpul ..., care au ochi albaștri..., etc. Să formeze perechi în figurile alăturate copiii care au anumite calități, etc.*

Conținuturile învățării pentru domeniul *Eu, familia și societatea* se vor concentra pe un sumar de achiziții necesare copilului, explicate în continuare pentru fiecare competență specifică.

Realizarea **competențelor specifice 1. Recunoașterea identității personale în diverse situații, manifestând încredere în sine și independență și 3. Aprecierea valorilor culturii naționale, demonstrând atitudine respectuoasă față de apartenența sa** (DP), va avea ca finalitate dezvoltarea la copii a următoarelor comportamente/abilități/competențe:

- conștientizarea de sine și identificarea persoanelor-resursă în viața copiilor;
- manifestarea propriei personalități și acceptarea personalității celuilalt;
- identificarea calităților părinților și întărirea încrederii în aceștia.

Vom ține cont că identificarea copilului conține trei elemente de identificare:

- **Corpul.** Este bine să valorizăm imaginea corporală a copilului. Să-i vorbim despre corpul său, să-l ajutăm să se descopere într-un mod pozitiv.
- **Familia.** Este bine să vorbim cu copilul despre rădăcinile sale, de unde provine, cine-i sunt părinții, alți membri ai familiei, ce preocupări au etc. cu mult respect pentru familia și valorile sale.
- **Etnia și rasa.** Pentru a se cunoaște, copilul trebuie să știe ce etnie au părinții, ce religie confesează, ce tradiții și obiceiuri sunt respectate în familie. În acest scop adrul didactic va organiza proiecte tematice cu abordarea următoarelor subiecte: *Eu și corpul meu, Cine sunt eu? (calitățile mele, visuri, preferințe, talente, etc.), Familia mea, Profesii (profesia părinților, viitoarea mea profesie), Țara mea (etnie, tradiții și obiceiuri, etc.) etc..*

Construirea *conceptului de sine* este legat și de activitățile de promovare a *independenței* copiilor, ca abilitate fundamentală de viață. Adulții vor asigura motive pentru împuternicirea copiilor în diverse situații, care ar trebui să fie oferite permanent, deoarece *independența* se formează zi de zi. Pentru a fi independenți, copiii au nevoie să încerce lucruri noi și să aibă succes în ceea ce fac și încredere în propriile lor abilități. Deopotrivă, drept bază a dezvoltării personale a copiilor pot fi considerate *libertatea de exprimare* a nevoilor, dorințelor, părerilor și opiniilor, *posibilitatea de a cunoaște* cât mai mult din mediul înconjurător și de a experimenta, inclusiv cu mediul social – comunicarea, relaționarea cu semenii și adulții, cunoscuți și necunoscuți.

Sugestii:

- Folosiți ca oportunitate orice moment al zilei, activități sau rutine, unde copiii vor exercita independent diverse acțiuni/activități, vor manifesta inițiativa, interesul și curiozitatea.
- Dacă copilul zice *Nu pot, Nu știu, Nu vreau*, nu-l criticați, încercați să înțelegeți cauza și acceptați explicațiile, oferindu-i încurajări prin diverse moduri. Astfel, veți întări încrederea în forțele proprii, îl veți motiva să încerce sau să continue acțiunile, lucrurile noi, chiar dacă ceva nu-i reușește (vezi 40 moduri de a încuraja copilul, Anexa 1, pag. 253)
- Oferiți sarcini de lucru prin: organizarea deserviciului, acordarea ajutorului colegilor (această activitate în contextul actual se va axa mai mult pe dezvoltarea abilităților de ghidare verbală a colegului, decât pe executarea acțiunilor concrete. De exemplu, copilul va spune unui coleg, care nu poate să-și pună haina: *nu te grăbi, găsește mânica, întoarce-o, îmbracă mâna dreaptă, apoi stânga, etc.*), implicarea în activitățile mature ale dvs., inclusiv a părinților: curățenie/ordine în mediul intern și extern, gătit, menaj, îngrijirea animalelor de casă etc. Această implicare îl face să participe la viața socială, să învețe abilitățile caracteristice unui adult și, totodată, îi satisface necesitatea de a se considera un copil mare.
- Oferiți-i libertatea de a alege (de exemplu, dintre câteva variante de activități de joacă, dintre materialele/ustensilele, jucăriile cu care să se joace, cărțile pe care să le citească etc.). Copiilor mai mici, oferiți-le șansa de alegere de sine stătătoare, doar că

dintre variantele propuse de dumneavoastră: De exemplu: „Acum cu ce vrei să ne ocupăm: să desenăm sau să citim o poveste? Întâi aranjăm hăinuțele sau încălțăminte?”

- Cereți părerea copilului/copiilor atunci când urmează să faceți careva schimbări în sala de grupă, pe terenul de joacă/sport, să propuneți activități de învățare sau să-și aleagă parteneri de joc, deserviciu etc. Pentru părinți: să ceară părerea copilului atunci când merg la cumpărături, în special când doresc să cumpere ceva anume pentru el. Acest lucru îi va crește gradul de maturitate și responsabilitate.

Competența specifică 2. *Demonstrarea emoțiilor în raport cu persoane/ lucruri/ fenomene, dând dovadă de atitudine pozitivă (DP)* va pune accent pe dezvoltarea competenței emoționale, principalele trăsături fiind: a) a fi conștient de propriile stări emoționale și de ale altora; b) abilitatea de a folosi limbajul emoțional din propria cultură; c) capacitatea de a fi empatic și de a empatiza cu ceilalți; d) a putea face față circumstanțelor neplăcute și a înlătura sau tempera emoțiile negative; e) a instrumenta emoțiile, astfel încât să contribuie la eficacitatea sinelui și la moralitate.

Important! Reprimarea emoțiilor e o practică pe care o învățăm încă din copilărie. Se întâmplă când îngrijitorii le spun copiilor: *Nu fii supărat, Nu plânge, Nu fii timid*. Pentru a evita acest lucru acceptați și validați/recunoașteți emoțiile copiilor, ajutați-i să le numească (dezvoltându-le vocabularul emoțiilor, veți crea un spațiu sigur în care să le exprime; ar trebui să facem acest lucru întotdeauna, dar mai ales în această perioadă extrem de dificilă.)

Referitor la **autoreglare** - copiii o achiziționează inițial prin intermediul sprijinului acordat de adulți, iar mai târziu, odată cu maturizarea sistemului nervos, trece de la reglarea emoțională controlată din exterior, de către adulți, la cea controlată de însuși copilul. Reglarea emoțională adecvată constituie fundamentul dezvoltării relațiilor pozitive cu ceilalți și contribuie la succesul copiilor în situații sociale. Fiecare copil are propria manieră de a-și exprima emoțiile. Pentru o bună gestionare a emoțiilor organizați activități de tipul: *joc cu păpuși, marionete, joc de rol, activități creative – pictură, modelaj, colaj, dramatizare*, care vor favoriza descărcarea emoțională a copiilor, explorarea și exprimarea sinelui și a trăirilor interioare. Se recomandă utilizarea resurselor de pe site-ul MECC cu referire la Emoțiile copilului mic.

2.2.2. Dimensiunea **Educație pentru societate**

Pentru toate cele 3 competențe specifice, conținuturile de învățare se vor concentra pe formarea următoarelor achiziții:

- *formarea unor conduite necesare pentru întreaga viață prin introducerea și exersarea unor norme sociale*: a saluta și a răspunde la salut, a ajunge la timp, a respecta regulile casei în care intri/respectiv, ale grădiniței, a mulțumi și a-ți exprima recunoștința atunci când primești ajutor, etc.
- *înțelegerea funcției regulilor și importanța respectării acestora*;
- *învățarea comportamentelor alternative în cazul unui conflict*;
- *dezvoltarea jocului creativ cu prietenii*;
- *învățarea rezolvării de probleme, care decurge după următorul **algorithm** (valabil a fi transmis și părinților)*:
 - ajutați copiii să identifice problema și să conștientizeze emoțiile proprii și ale celorlalți (*Describe ce s-a întâmplat; Cum te simți în situația dată?*);
 - generați cât mai multe alternative împreună cu copilul (*Ce putem/poți face? Mai ai idei?*);

- identificați consecințele soluțiilor găsite (mai ales cu copiii de peste 5 ani) (*Ce crezi că se va întâmpla dacă vei acționa așa (1 soluție)? Dar dacă(următoarea soluție)?*);
- ajutați copiii să implementeze soluția cea mai potrivită (*Hai să încercăm.....*);
- anticipați situațiile în care soluția nu va avea efectele așteptate;
- evaluați consecințele implementării soluției (*A ieșit așa cum te-ai/ne-am așteptat?*);
- lăudați eforturile copiilor de a rezolva probleme, chiar dacă nu găsesc răspunsul corect (*Îmi place că ești insistent/ă; E bine că mai încerci;* (vezi mai sus "40 moduri de a încuraja copilul"));
- fiți un model de rezolvare de probleme pentru copilul dumneavoastră (tratați cu calmitate orice problemă; verbalizați acțiunile/pașii dvs., în moment ce copilul se află alături);
- interveniți în rezolvarea problemelor, atunci când este nevoie, nu încercați imediat să faceți în locul copilului. Cel puțin invitați-l să ceară ajutor;
- utilizați poveștile, jocurile și păpușile pentru exersarea rezolvării de probleme.

Activitățile care presupun interacțiune cu alți copii vor fi organizate în grupuri mici de 2, maxim 3 copii, cu atragerea atenției de a păstra distanța fizică recomandată. În schimb, se va pune accent pe comunicarea între copii, pe dezbateră subiectelor de discuție, identificarea soluțiilor pentru diverse situații etc.

Cum explicăm copiilor termenul de distanțarea fizică/ socială? Acesta este un termen nou și pentru noi, însă un comportament care ne menține atât pe noi, cât și pe ceilalți în siguranță. Nu putem vizita bunicii sau prietenii apropiați, colegii de grădiniță.

Cum vom învăța copiii să păstreze distanța fizică?

- inițial prin explicarea și exersarea unui șir de reguli;
- prin utilizarea mijloacelor informative vizuale: marcaje/simboluri pe podea, afară, suporturi informative (postere) cu simboluri/reguli în spațiile încăperii și înafara ei;
- prin verbalizarea și reamintirea permanentă de către adult, într-un mod lejer, non-stresant, cât este de important să păstrăm această distanță o perioadă de timp (aici, adultul apropiindu-se de copil/i fie le reamintește de regulă, fie îi sustrage cu ceva interesant – metodă recomandată pentru copii sub 4-5 ani);
- prin explicarea, argumentarea necesității respectării regulii altui copil/persoane.

Important! Menținerea unei distanțe sigure între copii nu trebuie să împiedice implicarea socială, învățarea practică și jocurile care promovează toate domeniile de dezvoltare. Deși multe aspecte ale lumii noastre s-au schimbat, copiii au rămas la fel. Elaborati un plan clar, axat pe jocuri și activități instructive în contextul distanțării fizice, care necesită adaptarea programei și a practicilor cadrelor didactice și care ia în considerare principiile dezvoltării copiilor.

Pentru copiii în această perioadă este la fel de important să mențină legătura cu alți copii, semenii din grupa sa, vecini, cu care nu au posibilitatea să relaționeze, să se joace, etc. De aceea, în condițiile unei posibile izolări sau când un coleg lipsește îndelungat (din diverse motive) recomandăm să organizați experiențele de comunicare la distanță: să vorbească la telefon sau video-call, să-și exprime îngrijorările, temerile și emoțiile față de situația prezentă.

Vorbind de abilitatea copiilor de a înțelege funcția regulilor și importanța respectării acestora, ne vom referi la formarea comportamentului copiilor în diverse situații, care este motivat întotdeauna de o nevoie. ***Care sunt nevoile ce motivează comportamentul copilului?*** Pot fi nevoi esențiale, legate de supraviețuire (*hrană, îmbrăcăminte, locuință, temperatură adecvată în casă, igienă, etc.*); altele țin de adaptarea la mediul social în care trăiește copilul (*educație, școlarizare*), de sănătatea fizică și psihică (*control medical, vaccinuri, îngrijire medicală în caz de îmbolnăvire, sport, alimentație sănătoasă, precum și alternanța dintre*

muncă, învățare și relaxare, preluarea unor responsabilități adecvate vârstei, etc.), iar altele sunt nevoi emoționale precum: dragostea, onestitatea, respectul, înțelegerea, acceptarea, răbdarea, corectitudinea, constanța, timpul.

Comportamentul constructiv al copiilor necesită însușirea regulilor specifice pentru orice situație, lucru care ar trebui să se întâmple într-un mod firesc, dar cu abordare fermă de către adulți. În procesul de instaurarea regulilor pentru copii, totul constă în raportul **regulă-explicație-rezultat pozitiv**. Câtă vreme copilul simte că regulile sunt în avantajul lui, nu va avea niciun motiv pentru care să nu le respecte. De aceea este important, să le instaurăm cu blândețe, pozitivism și înțelepciune și **nu prin constrângere, nu prin instaurarea fricii, nici prin amenințarea cu pedeapsa**. Cum setăm regulile pentru copii și cum îi facem să le respecte? Recomandăm să utilizați și resursele de pe site-ul MECC Cum putem educa cu blândețe?

Metodele și tehnicile de învățare recomandate.

Activitățile de joc cu caracter distractiv sunt cele mai recomandate ca modalități/mijloace de învățare la vârsta preșcolară. În timpul jocului copiii sunt relaxați, iar în starea de relaxare învață cel mai bine. De aceea se recomandă a combina elementele educative cu cele de joc, pentru a asigura experienței de învățare caracter semnificativ, care va fi cu adevărat deosebită. Pot fi utilizate o multitudine de metode, care vor fi adaptate după vârsta copiilor. Printre acestea:

- explicația / conversația / problematizarea, studiul de caz – tradiționale;
- jocuri de roluri în echipă (cu semenii sau membrii familiei);
- jocuri de improvizație, de dezvoltare a atenției, a inteligenței emoționale;
- activități de desen, pictură, modelare, aplicare, construire;
- lucrul și fișele (individuale și de grup), elaborare de postere;
- lectura poveștilor terapeutice (cum pot vindeca poveștile copiii, exemple de povești terapeutice);
- tehnici de relaxare prin respirație, prin vizualizare: Tehnica de relaxare pentru copii, Activități de relaxare pe care să le faceți acasă, 10 tehnici de mindfulness pentru copii);
- exerciții și jocuri simbolice (pentru stimularea creativității și a imaginației);
- vizualizarea resurselor audio și video;
- utilizarea soft-urilor educaționale etc.

Sugestii de jocuri recomandate

● Pentru autocunoaștere

- *Jocuri de identificare și denumire a trăsăturilor fizice (culoarea ochilor, lungimea părului, înălțimea, greutatea, etc.);*
- *Jocuri pentru recunoașterea copiilor, pe baza enumerării trăsăturilor fizice relevante.*

1. Jocul: Cine sunt și Ce pot face singur(ă)?

Variante ale jocului, după vârsta copiilor:

1,5-3 ani

- Privirea în oglindă (singur și cu adultul), denumirea părților corpului la sine și la adult
- Repetarea acțiunilor după adult sau executarea acestora la indicația adultului (du/adu; spală mâinile/fața; arată unde este nasul/gura, mâinile, etc.; îmbracă/dezbracă, etc.)

3-5/7 ani

- Descrierea sa după imagine/poză, din oglindă (aspect fizic, calități);
- Enumerarea acțiunilor pe care le pot face de sine stătător;

5-7 ani

- Descrierea sa: aspect fizic, calități, abilități;

- Elaborarea și completare de postere/agende cu activități pe care le realizează: *singur, cu ajutor, nu le poate realiza;*
- creația de povești, povestiri, desene, postere despre sine, obiectele care-i aparțin, persoane cu care interacționează etc.

2. **Jocul numelui**

O minge pe care fiecare participant o prinde și o trimite mai departe, altui coleg pronunțându-i numele. În condițiile de igienă sporită, mingea poate fi transmisă cu picioarele, element de forbal.

Variante ale jocului, în funcție de vârsta copiilor. Pentru copii de 5-7 ani, de exemplu, educatorul poate solicita ca copiii inițial să se prezinte astfel: „Sunt Ionuț cel deștept” , adăugând numelui o calitate. Într-o variantă mai complicată, denumirea calității să înceapă cu inițiala „Sunt Ionuț cel isteț”. Apoi, copiii își transmit mingea după modelul: „prinde mingea Ionuț cel deștept (istet)”.

3. **Jocul Ghicește dispoziția (5-7 ani)**

Propuneți copiilor să ia o frunză decupată din timp (sau fulg, floare etc.).

Varianata I: Pe fiecare frunză este redată schematic o emoție. Rugați copiii să privească atent imaginea, să numească emoția și să povestească ce simte frunza, ce i s-a întâmplat și dacă are nevoie, cum poate fi ajutată.

Varianata II: Frunzele sunt curate. Fiecare copil va desena ce simte frunza sau el personal la moment și să povestească aceleași lucruri.

Alte jocuri la: 14-Jocuri-pentru-dezvoltarea-inteligentei-emotionale, 4 jocuri pentru exprimarea emoțiilor, Activitate Practică Pentru Dezvoltarea și Optimizarea Competențelor Socio-Emotionale

• **Recunoașterea emoțiilor de bază:**

- vizionarea unor secvențe din desene animate, filme pentru copii, audierea unor povești
- despre emoții și sentimente, pentru identificarea și denumirea emoțiilor de bază ale personajelor. De exemplu: *cocoșul supărat, iedul fricos, împăratul fericit, albina curajoasă* etc.)
- completarea frazelor lacunare, de exemplu: *Cum se simt copiii? „Băiețelul a terminat de colorat un desen frumos și este ..(bucuros).”, „Fetița a spart o cană și este ... (supărată)”, „Bunica a plecat astăzi la țară și Maria este... (tristă)”* etc.
- jocuri de tipul *Roata emoțiilor*, pentru aprecierea emoțiilor în diferite situații. De exemplu: *„Cum m-am simțit?”* Situații: *mi-am întâlnit prietenul, am o carte nouă, când este încurajat/certat de părinți, sărbătorirea zilei de naștere, apariția unui nou membru în familie* etc.)

Exemple de exerciții pentru stimularea exprimării emoțiilor și pentru creșterea stimei de sine (anexa 3, pag. 2 61).

- **Dezvoltarea empatiei:** *Ce simt eu, ce simți tu? Dacă tu ești bine și eu sunt bine!; Cum să îmi fac prieteni?; Ba-i al meu, ba-i al tău; Cinci minute eu, cinci minute tu; Cum împărțim jucăria/carta/prietenii...? Cum îmi aleg prietenii?; Îmi ajut prietenul?; Suntem toleranți; Azi mi s-a întâmplat...; Cum v-ați simți dacă cineva v-ar spune...?, Cum să fac surprize celor dragi...etc.*
- **Dezvoltarea abilităților de comunicare:**
 - comunicare asertivă: *Învăț să spun NU fără să-i deranjez pe cei din jur;*
 - comunicare cu colegii/părinții/educatoarea – jocuri în diade de tipul: *Cum salut?; Cum spun mulțumesc?; Cum cer iertare?; Cum mă impac cu prietenul meu?; Unele secrete nu trebuie păstrate niciodată..., În cine pot avea încredere?; Comunic în oglindă; Ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!; Arată prin mimă ce vrei să spui, etc.*

- comunicarea verbală și non-verbală a propriilor trăiri și sentimente: *Sunt vesel/trist pentru că...; Azi mi-a plăcut/nu mi-a plăcut la tine...pentru că...; Emoțiile în culori și forme, etc..*
- **Managementul învățării prin joc:** Dezvoltarea motivației copilului pentru a deveni școlar: *Măine voi fi școlar; Continuă povestea....; Meseria de elev; Cum aș vrea să fie învățătoarea (școala) mea; Când voi fi școlar....*
- **Luarea deciziilor** în funcție de anumite criterii, încurajarea alegerilor și de a găsi cât mai multe variante de soluții la situațiile apărute: *Am și eu o opinie!, M-am certat cu prietenul meu – ce pot să fac?, Vreau..., îmi permiți?, Am/avem o problemă, dar o rezolvăm...Cum putem face...?*
- **Medierea conflictelor:** *Învăț să lucrez în echipă, Singur sau în grup?, Fără violență!, Hai să ne jucăm, Vreau să colaborăm!*

Sugestii de activități de dezvoltare personală și socială realizate în centrele de activitate

Arte

- realizarea de desene de tip autoportret, colaje, despre propria persoană, inclusiv portretele altor copii/persoane cu descrierea acestora;
- desenarea conturului corpului în mărime naturală, colorarea conturului astfel, încât să semene cât mai bine cu sine (culoarea părului, culoarea ochilor etc.), decuparea și afișarea produselor;
- studierea, explorarea diverselor obiecte de artă, cu determinarea ce le place sau displace copiilor, ce emoții au/simt în raport cu acestea;
- crearea de lucruri personalizate /individualizate (batistute, tricouri, cărți, „pașaportul copilului”, felicitări, ecusoane, medalii, diplome, cadouri etc.);
- vizualizarea în oglindă a elementelor corporale și denumirea acestora;

Științe

- activități experiențiale de cercetare/studiu a propriului corp și factorilor de menținere a sănătății: studierea pielii, despre modul în care funcționează plămâni, despre aer, apă, sol (ecologia și sănătatea); despre intensitatea zgomotului și impactul asupra auzului (norme de conduită: a nu deranja).
- elaborare de postere individuale (în grup mic), analiza imaginilor și a pozelor cu și despre evoluția omului și determinarea etapelor de vârstă la care se află copiii. Prin abordarea subiectului „Corpul meu” se va aborda diversitatea umană și unicitatea fiecărei ființe. Copiii vor fi încurajați să observe asemănările și diferențele dintre copii/oameni. Pentru a conștientiza ideea de evoluție, valorile măsurătorilor fiecărui copil sunt trecute pe fișe individuale, unde pot fi lipite două fotografii: una cu copilul la naștere, alături de dimensiunile lui la acel moment (lungime și greutate), iar alta în momentul prezent (implicați familia pentru a vă oferi date).
- descrierea sa, a semenilor și a membrilor familiei sale în baza fotografiei proprii, la vârste diferite, a desenelor, posterelor create, etc.;
- discuții în perechi sau în grupuri mici pe baza desenelor și poveștilor create de fiecare persoană despre părțile corpului și rolul acestora;
- analiza imaginilor/pezelor care redau diverse emoții și stări emoționale cu determinarea: felului cum „arată”, se manifestă o emoție (inclusiv la animale); a cauzelor pentru diverse emoții; modalităților de manifestare constructivă a acestora;

Alfabetizare

- expunerea și explorarea dirijată și independentă a cărților și enciclopediilor despre corpul omenesc, rase și etnii, inclusiv tradiții și obiceiuri, profesii, ocupații/activități ale oamenilor, emoții, relații interumane, etc.
- jocuri de asociere a obiectele și echipamentelor cu diverse activități, profesii, sporturi corespunzătoare, etc.;
- sesiuni de adresare de întrebări sie personal și colegilor despre: cine și cum este; preferințe; necesități și dorințe, dificultăți, emoții, experiențe, etc.;

Joc cu Rol

- Având în centrul dat o oglinda mare, de perete, copiii ar folosi-o pentru a se admira, a se observa, dar și pentru a desena și a-și face portretul fie pe un suport de hârtie, fie direct pe suprafața oglinzii, folosind markere respectice;
- dramatizarea diverselor secvențe din povești sau organizarea jocurilor simbolice, cu dejuccarea rolurilor; exersarea dialogurilor de intercunoaștere, adresare după sau acordare de ajutor;

Rolul părinților în dezvoltarea personală și socială a copiilor

Adulții - părinții și educatorii - au cel mai important rol în crearea contextelor necesare dezvoltării personale. Se recomandă abordarea sferei emoționale prin discuții în familie. Părinții vor prezenta exemplul privind reglarea emoțională, care va ajuta copiii să dobândească modalități adecvate de răspuns la situațiile cu încărcătură emoțională, mai ales față de cele negative.

Părinții vor stimula comunicarea copilului cu alți copii din comunitate, oferindu-le modele de salut, inițiere a discuțiilor, schimb și negociere, invitație la dialog și rezolvare de conflicte. În cazul revenirii la experiența de izolare și organizarea procesului educațional la distanță, cadrul didactic va recomanda părinților să asigure un mediu psihologic favorabil în familie. În acest scop, pentru a ajuta părinții să depășească dificultățile cu care se confrunta în exercitarea rolurilor sale parentale, recomandăm să utilizați resursele informaționale pentru educația parentală de pe site-ul MECC. Evident, părinților/ îngrijitorilor le va reveni și rolul de facilitator în procesul de învățare a copiilor, atunci când vor explica conținuturi, sarcini de lucru înaintate de educatori/grădiniță. Dar este important să organizeze și diverse activități distractive, jocuri, asigurând un echilibru dintre toate tipurile de activități.

Sugestii generale pentru adulți în satisfacerea nevoilor emoționale ale copilului:

- Apreciați și încurajați copilul în noile lui încercări.
- Asigurați-i un mediu emoțional de securitate, repetându-i cât de important este copilul pentru dvs., ca adult.
- Ascultați și încercați să înțelegeți copilul, abordându-l în mod respectuos.
- Arătați preocupare sinceră față de personalitatea copilului, față de ce simte și gândește el.
- Observați când copilul se luptă cu ceea ce simte și ajutați-l să-și dea seama despre ce este vorba și ce să facă cu emoțiile sale.
- Întrebați copilul cum și-a petrecut ziua, cu cine și-a petrecut timpul și care sunt momentele importante.
- Petreceți timp cu copilul în activități de joc, în realizarea unor sarcini, în îngrijirea spațiului/ casei, în pregătirea mesei etc. (Ghidul Cum să devii un părinte mai bun pentru copilul tău?).

Surse de jocuri, activități care pot fi organizate acasă:

50 de Jocuri Pentru Copii în Casă, Jocuri pentru Copii de Peste 5 ani, Idei distractive de jocuri pentru copii în casă, 41 de idei de joacă, jocuri și activități pentru copii, desfășurate în casă, 25 idei de jocuri și activități bune de făcut în casă

Resurse web pentru domeniul de activitate *Eu, familia și societatea*

Vârsta recomandată - 2-3/4 ani: Eu, Prietenia, Ne certăm și ne împăcăm, Jocuri împreună, Îmi cer iertate/scuze, Cum ne salutăm, Bună ziua, mulțumesc, te rog, Bună, Buna dimineața, Cum mâncăm, Când ne pierdem, Străinii, Cum să ne comportăm în public, Cum îngrijim o plantă, Ce ți-ar spune un copac, Aranjăm jucăriile, Detectivul de emoții, Rădem, Eu sunt trist, Eu sunt fericit, Ziua de naștere, Anul Nou, Bradul de Crăciun, Moș Crăciun, Ouăle de paști, Corpul nostru 1, Corpul nostru 2, Chipul meu, 2 mânuțe, Familia mea, Am o casă mică, Pufos – fin, Semaforul.

Vârsta recomandată - 3-5 ani: Politicos - nepoliticos, Cum trebuie să ne purtăm în viață, Bunele maniere, Cei 7 ani de acasă/bine crescut, Prietenul meu care nu cuvântă, Profesiile/ Meseriile, Eu sunt surprinsă, Corpul nostru, Ghicește ce lipsește.

Vârsta recomandată - 5-7 ani: Regulile de circulație, Piticlic. Emoțiile 1, Piticlic. Emoțiile 2, De ce avem culoarea diferită a pielii, De ce sângele este roșu, De ce pot cânta, De ce simțim gustul dulce, De ce simțim durerea, De ce ne este foame, De ce mă pot mișca, De ce pot sta în picioare, De ce avem culori diferite la ochi, De ce putem vedea, De ce putem mirosi, De ce respirăm, De ce putem auzi

3. Domeniul LIMBAJ ȘI COMUNICARE

Activitățile de învățare din acest domeniu vizează dezvoltarea limbajului sub aspectele *vocabularului, ale gramaticii, ale sintaxei, dar și ale înțelegerii semnificației mesajelor, ale comunicării verbale*, cuprinzând *abilități de ascultare, comunicare orală și scrisă, nonverbală, precum și preachizițiile pentru scris-citit*, însoțind dezvoltarea copiilor în fiecare dintre celelalte domenii, activități desfășurate în grădiniță: activități comune, activități la alegerea copiilor, activități recreative și de relaxare.

3.1 Sugestii privind mediul de învățare

Ținând cont de situația epidemiologică COVID – 19, spațiul sălii de grupă trebuie să rămână un spațiu socio-educational, organizat într-un context de învățare prietenos și eficient: existența *Centrului de Alfabetizare/ Bibliotecă*, (pag.81-82), zonă în care se vor adăuga 1-2 mese cu câte 2-3 scaune, în situația numărului redus de copii; revizuirea bibliotecii și a resurselor didactice, aflate în proximitatea copiilor, depozitarea și etichetarea adecvată a materialelor, astfel încât copiii să le poată identifica, utiliza independent, muta și pune la loc cu ușurință – toate din materiale ce pot fi ușor prelucrate și dezinfectate, la fel - înnoirea mijloacelor didactice, asigurarea de suport digital pentru activitățile de predare-învățare.

3.2 Forme și metode de organizare a activității de dezvoltare a limbajului la preșcolari:

Frontale cu păstrarea distanței fizice (pentru reactualizarea cunoștințelor, captarea atenției, la predarea noilor cunoștințe sau la fixarea și sistematizarea acestora: povestirea, convorbirea, lectura după ilustrații, jocul didactic, memorizarea). Momentul organizatoric al activității poate începe cu mici catrene legate de zilele săptămânii:

- Luni – *Lângă tufiș ne pitim și urechile ciulim/ Ascultăm, învățăm, creștem mari, ne bucurăm.*

- Marți – *Ciupercuțele, măi pici, au crescut pe buturugi/ Stau pitite, căci aici vor veni 6 arici.*
- Miercuri – *Păsărele azi suntem și pe ram ne așezăm/ Noi distanța o păstrăm și atenți la tot suntem.*
- Joi – *Ursulețul mor-mor-mor s-a pornit înspre bârlog/ Tare e nerăbdător să se joace repejor.* În cazul „tufișului”, „buturugii”, „ramurii”, „bâlogului” vor fi mesele (scaunele) amenajate la distanță una de alta.

Grup mic/ perechi/ individual: modalitatea de formare poate fi impusă (așezarea copiilor după cum indică educatoarea), după preferința copiilor sau prin joc („Amestecă (copiii se mișcă liber prin sala de grupă)– Îngheață (copiii se opresc) – Formează perechi” (preșcolarii se întorc spre persoana cea mai apropiată și discută despre subiectul primit); „Gândeți – lucrați în perechi – comunicați”), „Recitatorul”; *Braistorming* în perechi, *Interviul* în perechi: se pot aborda jocuri-exerciții pentru însușirea exprimării orale corecte din punct de vedere fonetic, lexical, gramatical; exerciții și jocuri de observare a obiectelor, fenomenelor, stabilirea relațiilor și interdependențelor dintre acestea și motivarea verbală, în scopul îmbogățirii vocabularului activ și pasiv; jocuri și exerciții pentru redarea unor fapte sau evenimente trăite de copii, în scopul activizării comunicării în structuri verbale mai ample; exerciții pentru descrierea unui fapt concret care presupune relatare, comentare în scopul comunicării fluente, coerente, logice.

Acestea se vor organiza în cadrul activităților integrate în sala de grupă sau în pavilionul grupei, în diverse momente de regim și a activităților de învățare organizate în aer liber, copiii fiind implicați prin comunicarea dirijată sau spontană, comunicarea verbală și prin mijloace nonverbale.

3.3. Sugestii de activități și conținuturi educaționale

Procesul de formare a capacităților de comunicare la copiii de vârstă preșcolară se derulează eficient în cadrul tuturor domeniilor de activitate curriculare: *Limbaj și comunicare, Sănătate și motricitate, Eu, familie și societatea, Științe și tehnologii, Arte*, când activitățile didactice sunt îmbinate eficient cu cele extracurriculare și sunt raliat la particularitățile de vârstă și individuale ale copiilor. Acestea oferă posibilitatea de a dezvolta și a activa vocabularul copilului cu termeni specifici din diverse domenii: matematică, muzică, arte plastice etc.

Se vor discuta cu copiii noile reguli, comunicate într-o formulare prietenoasă și mai ușor de înțeles și de aplicat pentru ei, antrenându-i în scurte discuții la *Întâlnirea de dimineață*. Spre exemplificare, jocul „Să-l ascultăm pe Ionuț”: Pentru a-l provoca pe copil la un dialog, educatorul îl roagă să povestească colegilor despre ziua de duminică petrecută în excursie, adresându-i câteva întrebări: „Când ai plecat?”, „Cu ce ai călătorit?”, „Pe unde ai trecut?”, „Cum a fost timpul?”, „Ce acțiuni de securitate ai întreprins?”. După câteva întrebări, educatoarea propune copiilor să facă și ei același lucru. Astfel, copilul este pus în postura de a vorbi, dar și de a asculta întrebările copiilor, iar pe copii - în postura de a formula întrebări.

Pentru realizarea **competenței specifice 1**. „Receptarea și înțelegerea mesajului oral în diverse situații de comunicare, manifestând atenție și atitudine pozitivă”, se pot desfășura jocuri pentru citirea de imagini despre corpul omenesc, jocuri cu jetoane despre obiectele de igienă personală sau despre regulile de igienă, atât în cadrul activităților în centre, cât și la alegerea copiilor; lectura cărților pe tema sănătății și a igienei corpului; crearea propriei povești pe care să o întituleze *Apa și săpunul*; memorarea de rime despre igienă și reproducerea lor în cântece sau în cadrul tranzițiilor ce ar include poezii diverse: *Prietenii mei* sau *Prietenii igienei: Apa, peria, săpunul*.

Surse literare pentru activitățile de limbaj și comunicare cu tematica actuală pot fi găsite în ABC-ul igienei, „O poveste cu tâlc” de N. Ciub, „Prima mea carte despre igienă” de M. Tomic, „366 de povești minunate pentru adormit copiii” („Semințe în urechi”, „Ionuț la dentist”, „Despre băiatul care nu vroia să se spele pe dinți”, „Curățenia de primăvară în familia șoricilor”), „365 de povești de la bunici pentru nepoți”, ABC-ul sănătății pentru preșcolari, Ghid-antologie pentru educatori și părinți, Stilul sănătos de viață de V. Zepca, care cuprinde texte, poezii, rime, ghicitori, sfaturi, exerciții la temă, reguli, material informativ pentru educatori și părinți, Educație pentru sănătate, Culegere de fișe pentru activitățile instructiv – educative în gradiniță (pentru toate grupele de vârstă). Pentru dezvoltarea capacităților de receptare și de exprimare a mesajelor pot fi activitățile de povestire după imagini/ tablou din seria autorului P. Jelesco.

De asemenea, poeziile memorate în cadrul activităților se folosesc pentru momentele de tranziție și/sau de captare a atenției.

Competența specifică 2. „Exprimarea mesajelor orale, demonstrând comportament verbal, nonverbal, paraverbal în contexte de comunicare cunoscute” poate fi valorificată în cadrul **jocurilor de rol** (educatorul crează situații de problemă despre cum ne protejăm sănătatea, simulând în cadrul jocurilor respectarea regulilor de igienă: nu punem mâinile pe față sau la gură, ne spălăm cu apă și săpun cel puțin 30 de secunde după orice activitate îndeplinită): „La magazin”, „În transport”, „În familie”, „La plimbare”, „Căsuța cu păpuși”, „De-a grădinița”, „De-a frizerul/ bucătarul/ educatorul/ actorul/ șoferul/ medicul”, etc.). Copiii încearcă situațiile adevărate de viață, își dezvoltă vocabularul, își dezvoltă abilitățile de comunicare și de exprimare, verbalizând acțiunile sale, demonstrând comportament verbal, nonverbal, paraverbal în diverse contexte, încearcă să comunice despre atitudinea sa în aceste activități și despre modul de protecție a vieții și sănătății în diverse situații: acasă, în transport, în stradă, în parc, pe terenul de joacă.

Competența specifică 3. „Receptarea și reproducerea conținutului emotiv și ideatic al unui text literar, apreciind valoarea educativă al acestuia” se va asigura prin lectura poveștilor.

Poveștile pentru copii sunt o sursă inepuizabilă de inspirație pentru jocurile de rol/dramatizări. Pot fi folosite unele jucării, păpuși, cărora li se pot atribui niște roluri: păpușa poate deveni copil, pacient, zână. Pe lângă faptul, că preșcolarul învață să redea un dialog și personaliza povești clasice, copilul învață să pună întrebări și să răspundă la întrebări, să facă o comunicare scurtă despre o situație, eveniment, poate fi provocat să reconstituie în manieră proprie anumite scene din ele sau finalul lor, cu amintirea despre măsurile bune de igienă.

În grupa mică vor fi alese povești cu texte repetitive, ușor de reprodus și de interpretat, precum: „Ridichea uriașă”, „Căsuța din oală”, „Cei trei urși”. Pentru grupa mijlocie textele vor avea un conținut mai complex, reprezentate de personaje cu comportamente stabile, față de care copilul își manifestă simpatia sau antipatia, din care își alege modele etice sau față de care își exprimă respingerile: ex., „Capra cu trei iezi”, „Punguța cu doi bani”, „Găinușa moțată” etc. La grupa mare și pregătitoare se vor realiza dramatizări după povești, care vizează conflicte puternice care să emoționeze, precum: „Fata babei și fata moșneagului”, „Cenușăreasa”, „Scufița Roșie”, „Prâslea cel voinic și merele deaur”, „Albă ca Zăpada și cei șapte pitici” etc. În sarcina educatorului rămâne să urmărească ca în situațiile de joc create copiii să fie în perechi, cel mult 3 copii, să respecte distanța fizică și să minimalizeze atingerile.

La vârsta preșcolară mică ponderea o au activitățile de povestire a educatoarei și de repovestire a copiilor, în care se folosesc planșe, cărți ilustrate, cuburi cu imagini din povești pentru a respecta caracterul situativ al copilului. Pentru susținerea interesului și menținerea atenției de a asculta mesajul verbal, se pot utiliza jucăriile copiilor, care își „povestesc” pățaniile sale (un iepuraș care povestește viața din pădure: cum foșnesc copacii, cum miroase totul a verdeață, cum trosnesc crenguțele sub picioare, cum ciripesc păsărelele etc.). Copiii pot susține mesajul cu ajutorul onomatopeelor.

La vârsta de 3-5 ani se poate renunța la jucării, utilizându-se doar imaginile. Pe măsură ce se derulează povestirea, în redarea replicilor personajelor se pune accent pe intonație, intensitatea și timbrul vocii.

La vârsta de 5-7 ani copilul deja transmite ceea ce a văzut și auzit, ceea ce a trăit, a simțit, a gândit și a făcut. Astfel, se constituie limbajul contextual, mai încheșat și mai coerent.

Lecturile după imagini aduc o contribuție însemnată la fixarea și precizarea cunoștințelor copiilor, în activizarea vocabularului și în formarea unei exprimări orale corecte și coerente. Acest gen de activitate este considerat ca mijloc de dezvoltare a vorbirii, în cadrul căruia se pune accent sporit pe aspecte ale structurii gramaticale, urmărindu-se: *pronunțarea corectă a substantivelor proprii și a celor comune la singular și la plural și în diferite cazuri; folosirea corectă a gradelor de comparație ale adjectivelor cunoscute de copii (tot atât de, mai puțin, cel mai); folosirea corectă a verbelor cunoscute la timpul prezent, trecut și viitor; utilizarea corectă a propozițiilor simple și dezvoltate și mai ales a cuvintelor de legătură între propoziții; alcătuirea corectă a propozițiilor și frazelor; reproducerea unor aspecte care se desprind din tablou.*

Competența specifică 4. „Receptarea diverselor mesaje scrise, dând dovadă de curiozitate în diverse contexte” se va realiza prin observarea etichetelor din sala de grupă, plasate pe dulapuri, deasupra cuierelor, pe coșulețe de plastic (în care se depozitează diferite lucruri) etc.; etichetarea realizată împreună cu copiii, citirea globală a numelui scris cu litere de tipar pe dulăpior, la cuier, etc., utilizarea jocurilor „Loto” cu diferite subiecte, „Domino”, „Bingo”, care au cuvinte scrise sub imagine, „citirea” simbolurilor pentru vreme în calendarului naturii etc.

Competența specifică 5. „Producerea de mesaje simple scrise, manifestând interes și creativitate” se dezvoltă prin confecționarea de felicitări și bilețele cu litere de tipar rupte sau decupate din reviste, ziare; pipăirea literelor din plastic/ alfabetul magnetic (jocul „Cutia cu surprize”, senzoriala), construirea literelor din semințe, ghinde, castane, plastilină, pastă de modelaj, sfoară; jocuri de tip labirint; crearea de ecusoane personalizate (cu simboluri, cuvinte sau imagini (6-7 ani).

Copiii pot fi implicați în producerea de mesaje simple scrise, în redarea grafică a mesajului zilei și în găsirea celor mai potrivite locuri de așezare a acestora în spațiul sălii de grupă. *Mesajul zilei* este un instrument prin care copiii sunt pregătiți pentru activitatea din ziua respectivă, iar rezolvarea unor sarcini de lucru pregătite de educator cuprinse în acest mesaj (imagini, desene, diagrame sau scheme logice, un joc didactic) pot fi propuse *în perechi, în echipă (până la 3 persoane) sau individual.* „Noutatea zilei”, ca parte componentă a mesajului zilei, se prezintă în „Scaunul autorului”. Acest moment oferă copiilor posibilitatea să-și exprime gândurile, emoțiile, trăirile prin mesaj oral și coerent.

Jocul didactic rămâne mijlocul cel mai eficient de dezvoltare a capacităților de comunicare verbală, deoarece el asigură participarea activă și atractivă a copiilor, contribuind la dezvoltarea gândirii preșcolarilor. Acesta trebuie să vizeze dezvoltarea tuturor aspectelor de limbaj (fonetic, gramatical, lexical, vorbirea coerentă), perceperea și utilizarea corespunzătoare a acestora în situații concrete; educarea limbajului artistic (recitarea poeziilor, redarea sub forma dialogului a unor replici ale personajelor, repovestirea poveștilor).

Pentru formarea competențelor la preșcolari la domeniul „LIMBAJ ȘI COMUNICARE” propunem următoarele jocuri cu tematica situației actuale (Covid, igienă, securitate):

La vârsta de 1,5-3 ani se pot organiza jocuri didactice diverse prin care se urmărește:

- identificarea și denumirea obiectului de îmbrăcăminte, corespunzător acțiunii efectuate de educatoare („Cu ce se îmbracă păpușa?”);
- recunoașterea și denumirea corectă a părților corpului omenesc, executarea unor acțiuni specifice (jocul „Spune ce face păpușa?”);

- recunoașterea și denumirea unor obiecte de veselă, alegerea lor în raport de utilitate („*Să servim musafirii*”);
- recunoașterea și denumirea jucăriilor („*Cutie cu surprize*”);
- denumirea unor mijloace de transport și a mediului de deplasare („*Cu ce plecăm în vacanță?*”);
- denumirea unor fructe, legume, alimente („*Ghicește ce a cumpărat mama*”);
- denumirea diferitelor animale, a hranei lor („*Caută-ți hrana*”, „*În curtea de păsări*”)etc.

La vârsta de 3-5 ani, oferim jocuri didactice:

- determinarea momentului zilei în care se efectuează o anumită acțiune („*Când facem așa?*”);
- denumirea obiectului și raportarea lui la alte obiecte din aceeași categorie („*Săculețul fermecat*”);
- exprimarea corectă a pluralului a obiectelor, a acțiunilor („*Eu spun una, tu spui multe*”);
- recunoașterea și denumirea lucrătorului (profesiei) care folosește anumite unelte („*Poștașul*”), etc.

La vârsta de 5-7 ani se pot organiza jocuri didactice diverse prin care se urmărește:

- descrierea imaginii de pe cartonaș („*Cum este?*”);
- utilizarea timpului verbelor („*Când și ce am făcut/ fac/voi face?*”);
- formularea enunțului, respectând ordinea corectă a părților de propoziție („*Cuvinte încurcate*”);
- compararea pronunțării corecte cu cea incorectă, găsirea formei corecte de pronunțare a cuvintelor auzite (jocul „*A spus bine sau n-a spus bine?*”)
- reprezentarea corectă a onomatopeei la acțiunea ilustrată, pronunțarea onomatopeei în contextul unei propoziții („*Cine ce/cum face?*”)
- alegerea corectă a jetonului cu una sau mai multe imagini și exprimarea corectă a singularului și pluralului („*Eu spun una - tu spui multe*”);
- folosirea corectă a cuvintelor care indică poziția în spațiu, compararea poziției obiectelor unele față de altele („*Unde am așezat jucăria*”);
- folosirea corectă a formulelor de adesare; descrierea jucăriei preferate, subliniind unele caracteristici ale acesteia („*De-a magazinul cu jucării*”);
- alegerea imaginilor corespunzătoare unor cuvinte care încep cu sunetul dat și pronunțarea corectă a cuvintelor („*Cine spune mai multe cuvinte...?*”);
- alcătuirea unei ghicitori prin unificarea tuturor sugestiilor date de un grup de copii („*Ghicește la ce m-am gândit*”);

Se propun unele surse web pentru realizarea activităților de limbaj și comunicare în cadrul activităților din grădiniță, dar și acasă pentru copiii ce nu frecventează temporar instituția:

Pentru vârsta de 1,5-3 ani:

- „O zi la grădiniță”;
- „Maricica murdărică”
- „De ce au păsările pene”;
- „Cei trei urși”.

Pentru vârsta de 3-5 ani:

- „Băiețelul care nu dorea să – și spele dinții”;
- „Albinuța Maya”;
- „Șoarecele de la oraș și cel la sat”.

Pentru vârsta de 5-7 ani:

- „Povestea banilor”;
- „Drumul cărților”;
- „Învățăm să citim culorile”.
- „Cum să ne spălăm pe mâini”;
- „Reguli pentru un stil de viață sănătos” etc.;
- „Povești cu morală”.

Copiii îndrăgesc apa și apa are, de regulă, un efect terapeutic de calmare. Așadar, putem să compunem împreună cu copiii cântecele/ poezii pe melodii deja cunoscute pentru activitatea de spălare a mâinilor. Putem cere copiilor să caute împreună cu părinții/educatoarea imagini, jetoane cu **gesturi-barieră de prevenție** „*Ne spălăm des pe mâini*”, „*Tușim sau srănutăm în pliul cotului*”, „*Folosim șervețelele de unică folosință*”, „*Ne salutăm fără să dăm mâna și fără să ne îmbrățișăm*”. De asemenea, putem stabili împreună, dimineața, care va fi fragmentul muzical/ cântecul/ poezia pe care o vom folosi în ziua respectivă pentru spălătul mâinilor.

Ce pot face educatorii pentru a ajuta preșcolarii să-și dezvolte aptitudinile de comunicare verbală:

- încurajați copiii să exploreze materialele în timpul jocului și să vorbească despre ele;
- încurajați copiii să vorbească despre experiențele, ideile, sentimentele trăite cu semenii și adulții;
- organizați jocuri distractive, folosind rime, sunete și ghicind nume;
- încurajați copiii să-și concentreze atenția, să asculte și să formuleze răspunsuri adecvate;
- răspundeți la întrebările copiilor prin evidențierea unor caracteristici ale textului de exemplu, modul în care textul este citit de la stânga la dreapta, ca o parte naturală a citirii poveștii.

Ce pot face părinții pentru a ajuta preșcolarii să-și dezvolte aptitudinile de comunicare verbală:

- rezervați-vă puțin timp în fiecare zi pentru a comunica cu copilul. Cu cât vorbește mai mult, cu atât va vorbi mai bine;
- folosiți-vă de jocuri - în loc să „bombardați” copilul cu tot felul de cuvinte și denumiri, încercați să-l învățați aceste lucruri folosind jocul, astfel învățarea va fi amuzantă;
- oferiți-i copilului experiențe interesante, care îi vor da și ocazia să acumuleze cuvinte noi. O ieșire în parc, la grădina zoologică sau o excursie vă va da oportunitatea să discutați cu copilul despre lucruri diverse. Încurajați-l să vă pună întrebări;
- puneți și dumneavoastră întrebări copilului. În acest mod îl veți face să gândească și să comunice;
- copiii preșcolari au un vocabular limitat și din acest motiv utilizează propoziții simple. Ajutați-l, arătându-i cum să se exprime mai bine, mai complet și cum să folosească fraze dezvoltate și un limbaj descriptiv. De ex., dacă el spune: „*Am fost la magazin*”, dați-i modelul de exprimare completă, spunând: „*Azi am fost la magazinul de... și mama mi-a cumpărat o carte de colorat/ de povești*”, „*Astăzi este luni și merg la grădiniță*”, „*Am venit de la plimbare, spăl bine mâinile, deoarece am grijă de sănătatea mea*”, „*Este o zi cu soare (însorită), cu nouri (înnourată), cu ploie (ploioasă), etc.*”

Cum îi pot sprijini părinții pe copii să învețe acasă?

Sunt binevenite întâlnirile online pentru copiii care nu pot frecventa temporar grădinița, *sincron* sau oferind oportunitatea de a regândi învățarea personalizată printr-o învățare

asincronă. Conectarea în timp real cu copiii aflați acasă nu este întotdeauna realistă, de aceea se recomandă utilizarea filmelor video – educatorul se înregistrează pe sine, dând instrucțiuni sau direcții de lucru, în loc să le scrie. Astfel, copilul aude, percepe și înțelege mesajul oral al educatorului, manifestă atenție și atitudine pozitivă în context virtual. Mesajul educatorului în video e recomandat să fie, în primul rând, emoțional, binevoitor, după necesitate - cu adresare directă, dar și scurt, clar, cu sarcini și instrucțiuni concrete. Este binevenită furnizarea feedback-ului pe parcurs și a copilului, și a educatorului, prin video cu mesaj verbal. În acest context, se poate sugera copiilor ideea nu numai de a comunica despre activitatea realizată, dar și de a formula întrebări educatorului în privința unor momente dificile sau neclare.

Dispozitivele digitale sunt unele dintre mijloacele de învățare la preșcolari. Întrucât expunerea la ecrane a copiilor preșcolari trebuie limitată, învățarea va fi completată de:

- lucrul cu cartea și cu alte materiale tipărite pe care educatoarea grupei le-a trimis copiilor;
- jocul cu materiale concrete din spațiul casei (inclusiv scrierea cu degetul sau bețișoare în tăvițe cu nisip/ făina/ griș/ orez/ linte, precum și realizarea de obiecte creative din material reciclate – role de la hârtie igienică, ambalaje din carton, sticle de plastic), participarea la activitățile casnice, de la ajutorul acordat la bucătărie la curățenia în cameră sau în casă;
- comunicarea frecventă cu copilul și explicarea cuvintelor necunoscute! De exemplu, să verbalizeze tot ceea ce fac în casă/ curte și să introducă în diverse contexte cuvintele noi;
- lectura împreună cu copilul și exprimarea emoțiilor legate de povestea citită, crearea dialogurilor dintre personajele poveștii, folosind un ton adecvat al vocii, comunicarea nonverbală; discuții despre ce învățăm din poveste și întâmplări similare din viața reală.

Feedback-ul este o componentă deosebit de importantă a comunicării didactice care determină măsura în care mesajul a fost înțeles, acceptat și apoi retransmis, pentru a avea o informație asupra modului în care a fost receptat acel mesaj. În comunicarea didactică educatoarea trebuie să îmbine armonios și eficient diversitatea codurilor verbale, paraverbale și nonverbale, să deschidă canale multiple de comunicare – vizual, auditiv, tactil, olfactiv. În comunicarea didactică educatoarea identifică căi pentru lărgirea capacității de ascultare activă, mai ales ascultarea empatică se regăsește în convorbirile libere, spontane și în condiții de joc.

4. Domeniul ȘTIINȚE ȘI TEHNOLOGII

În învățământul preșcolar activitățile cognitive au fost definite în termenii abilității copilului de a înțelege relațiile dintre obiecte, fenomene, evenimente și persoane, dincolo de caracteristicile lor fizice. Domeniul **Științe și tehnologii** – include atât abordarea domeniului matematic prin intermediul experiențelor practice, cât și înțelegerea naturii ca fiind modificabilă de ființele umane cu care se află în interacțiune și utilizarea tehnologiilor moderne, inclusiv cele de accesare a informației.

4.1. Cadru de organizare și sugestii pentru mediul de învățare

Spațiul grupei rămâne în continuare delimitat pe centre de activitate, doar că vor fi limitate materialele posibile de explorat. Multe din materiale, cum ar fi cartonase, imagini, jocuri de masă vor fi înlocuite cu mulaje, care pot fi spălate, prelucrate, cu materiale din natură, care apoi vor fi consumate (ex., fructe, legume) sau unele - aruncate (frunze, castane, pietre). De asemenea, pentru fiecare copil pot fi pregătite seturi de figuri geometrice, creioane, fișe individuale, bețișoare, seturi cu cifre, fișe de colorat în containere sau pungă individuale, pentru

a evita contactul mai multor copii cu ele, fișe, imagini, material demonstrativ laminat care poate fi curățat, dezinfectat. Atât la grădiniță, dar și acasă, pentru explorare, experimentare vor fi folosite materiale din natură, dar și diverse instrumente standardizate și nstandardizate de măsurat.

Educatorii în cadrul activităților vor lucra cu copiii în grupuri mici, individual, în perechi. Vor avea grijă ca copiii să păstreze distanța fizică. Activitățile de **Științe și tehnologii** în grădiniță se vor organiza integrat în diverse proiecte tematice și activități zilnice. Totodată, sarcinile de învățare, cele consolidate a unor noțiuni matematice, cunoaștere a naturii, mediului vor fi realizate în centrul „Știința”.

Activitățile de învățare la domeniul **Științe și tehnologii** pe perioada de pandemie se vor organiza preponderent în *aer liber, de tip outdoor*, în grupă, la *activitățile organizate*, în diverse *momente de regim*, în grădiniță, dar și acasă prin intermediul sarcinilor on-line, transmise părinților, la televizor sau calculator. Activitățile de formare a reprezentărilor elementare matematice vor fi integrate cu cele de educație pentru mediu, educație digitală, educație pentru limbaj și comunicare, educație pentru sănătate, educație plastică, educație muzicală, în dependență de tematica proiectului, dar și unitățile de competență vizate.

4.2. Sugestii de activități și practici educaționale

Activitățile de învățare vor fi propuse pentru realizarea competențelor specifice domeniului **Științe și tehnologii** în dependență de proiectul tematic sau tema zilei. Educatorul poate realiza activitățile propuse individual cu fiecare copil, utilizând tehnica, materiale laminate, mulaje pe care le dezinfectează după fiecare interacțiune a copilului cu ele. Pentru activitățile zilnice pot fi folosite și diverse materiale din natură pe care copiii le adună la plimbare, apoi le pot utiliza și la centrul „Arte” pentru confecționarea diverselor lucrări. Un educator va explica/prezenta sarcinile de lucru, iar alt educator va distribui materialele de lucru și va urmări ca copiii să păstreze distanța, amintindu-le frecvent că întind brațele și iau distanța, se va implica în activitățile în centre, va monitoriza grupul de copii în mersul lor la baie etc.

Se consideră necesar ca preșcolarii în aer liber să fie puși în contact cu domeniul matematic prin jocuri dirijate cu materiale naturale, cum ar fi nisipul sau apa, bețe, frunze, pietre, plante, fructe, legume, scoici, semințe. În această manieră, vor putea fi dezvoltate reprezentările acestora cu privire la unele concepte, precum *masă, număr, volum, formă* și, de asemenea, copiii vor putea fi implicați în activități de *disociere, clasificare* sau *descriere cantitativă*. De asemenea, este de dorit ca domeniul să nu-l limiteze pe copil doar la contextul disciplinelor matematice, ci să-i ofere posibilitatea de a explora și contexte ale altor componente curriculare, oriunde apar elemente, cum ar fi: generarea unor desene geometrice și scheme, stabilirea cauză-efect în raport cu unele obiecte, fenomene, determinarea produselor sănătoase în alimentație, precum fructele și legumele, planificarea unor activități etc.

Abilități și competențe asociate demersurilor de investigație științifică, precum *observarea, selectarea elementelor semnificative din masa elementelor irelevante, generarea de ipoteze, generarea de alternative, conceperea și realizarea de experimente, organizarea datelor rezultate din observații* – pot fi dobândite de copiii preșcolari atunci când sunt puși în contact cu domeniul cunoașterii naturii, prin activități simple cum ar fi: observarea unor ființe/plante/animale/obiecte din mediul imediat apropiat, modelarea plastilinei (putându-se face constatări privind efectul temperaturii asupra materialului), confecționarea sau jocul cu instrumente muzicale simple, aplicarea unor principii științifice în economia domestică (ex. producerea iaurtului) sau prin compararea proprietăților diferitelor materiale. Totodată, preșcolarii pot fi încurajați să efectueze experimente, să utilizeze în condiții de siguranță diferite instrumente și echipamente, să înregistreze și să comunice rezultatele observațiilor lor

științifice, să utilizeze diferite surse de informare, să rezolve probleme, să caute soluții, să sintetizeze concluzii valide.

4.2.1. Dimensiunea *Formarea reprezentărilor matematice elementare*

Competențele specifice 1 și 2. „Operarea cu mulțimi de obiecte în baza criteriilor de clasificare, asigurând înțelegerea organizării lumii înconjurătoare”, și „Integrarea numerelor naturale, a șirurilor numerice și operațiilor aritmetice, în diverse situații de învățare, dând dovadă de atenție, corectitudine și coerență” se vor realiza prin diferite exerciții practice de adunare, formare, grupare a buchetelor/frunzelor, pietricelelor, fructelor, legumelor, diferitor obiecte după criteriul de culoare, formă, mărime; denumire, categorie, cantitate la plimbare, acasă, în grupă; vor număra cu magneții pe frigider sau tabla magnetică (la bucătărie sau în grupă, propuneți copilului să numere fructele din vază, legumele pentru ciorbă, bomboanele, frunzele, florile din vază după culoare, culoare, denumire), apoi să găsească cifra corespunzătoare pe magneții de pe frigider, tablă magnetică. Jocul cu popice este o ocazie foarte bună pentru copii de a exersa numerația (la grupele mici) și operațiile matematice (la preșcolarii mari): *Câte popice ai dărâmat? Câte au rămas neatînse? Cine a dărâmat mai multe? Cu câte?* Modul în care se ține scorul acestor jocuri, pe tablă sau pe foi mari de flipchart, scrierea de către fiecare echipă a numărului de popice dărâmate pe asfalt cu creta sau să zgârâie pe pământ cu bețișorul, compararea cu fiecare lovitură și numirea echipei care a câștigat sunt tot atâtea prilejuri de a consolida abilitățile matematice în cadrul jocului. Elemente de adunare și scădere se regăsesc în contexte naturale și în activități. Astfel de momente includ: realizarea prezenței, aranjarea farfuriilor pentru gustarea de dimineață sau cea de fructe, cu tot atâtea tacâmuri sau farfurii câți copii sunt prezenți. Echipa de educatoare are rolul central pentru a adresa întrebări care să exerseze aceste concepte: *Să numărăm câte scăunele am așezat la Centrul de Arte. Câți copii se pot așeza aici? Observ că mai este un loc. Dacă mai aduc un scaun, câți copii au loc? De câte șervețele este nevoie pentru ca fiecare copil să aibă șervețelul lui?*

Pentru păstrarea distanței fizice între copii, prevenirea aglomerației, cadrul didactic va folosi sarcini de felul: *2 copii merg la baie, 4 copii merg în dormitor și-și fac patul, 3 copii merg în vestiar și-și schimbă hainele pentru somn.* Astfel copiii vor exersa și diverse situații matematice.

Resurse web: [Descompunerea numerelor de la 1 la 10](#); [Păsări și viermișori - un joc pentru compunerea lui 10](#); [Semnele mai mare, mai mic sau egal](#); [Matematică - Numărând descrescător, pentru copii](#); [Matematică - Numărare obiecte: 7 insecte, pentru copii](#); [50 MIN pentru Copii Mici](#).

Competența specifică 3. „Estimarea și măsurarea înălțimii, lungimii, lățimii, grosimii, masei, valorii și capacității unor corpuri, valorificând simțurile și instrumentele de măsură” se va realiza prin exerciții, jocuri de stabilire a unei greutăți, spre ex. greutății unei frunze și a unei pietre prin unități standardizate (cântar) dar și nestandardizate (mâna). La cântar vor observa în care parte înclină balanța, iar în mână - suflând frunza și piatra, vor deduce ce este greu și ce este ușor, dar și cu ajutorul unui vas cu apă (piatra se scufundă, frunza plutește). Aceste exerciții le pot face în grupă și acasă.

Pentru exersarea deprinderilor de îmbrăcare/dezbrăcare aduceți în sala de grupă un cronometru. Astfel, rutina de la vestiar se transformă într-o explozie de bucurie în care copiii numără secunde în serii de câte 5 sau 10 și se aplaudă de fiecare dată când cineva reușește să finalizeze operațiunea îmbrăcat/încălțat. Folosiți cronometrul și în competițiile organizate cu copiii la plimbare - astfel vor observa în câte secunde au ajuns la destinație, vor compara secunde înregistrate cu ale colegilor și vor stabili învingătorii.

Pentru cântărirea fructelor, legumelor și compararea lor ca și greutate, copiii vor folosi la alegere cântarul, balanța. Copiii vor exersa *abilitățile de a măsura lungimea siluetelor*

create, înălțimea lor, dar și greutatea. Aceste concepte se vor realiza, exersa de asemenea, și în contextele de joc cu rol: *Ai realizat o construcție înaltă. Poți să o faci și mai înaltă? Mingea pe care ai ales-o este foarte grea. Poți să șutezi sau cauți o minge mai ușoară?* Pentru măsurarea înălțimii copiilor folosiți taliometrul, măsurătorile siluetei realizate de copii le aflați cu instrumente neconvenționale: *De câte creioane avem nevoie pentru a măsura silueta băiatului?* Măsurătorile cu instrumente neconvenționale consolidează numerația, dar și înțelegerea faptului, că măsurarea se poate face cu instrumente foarte diverse: *Câți pași faci până la ușă? Dar un adult, crezi că va face mai mulți sau mai puțini pași? Trebuie să păstrăm distanța fizică între noi! Întindem mâinile înainte și luăm distanța, apoi lateral luăm intervalul între noi. Păstrăm distanța aceasta pentru a ne proteja de viruși.* Copiii vor învăța, care sunt măsurile la pantofi și, mai ales, cum citesc numere mari, precum 23, 24, 25... Astfel, în contexte reale, copiii vor realiza rolul numerelor și vor reține măsura proprie!

Studiul corpului este un pretext foarte bun pentru a aduce în atenția copiilor noțiuni precum *vârsta*, dar și pentru a exersa măsurători. Astfel, copiii vor reactualiza vârsta în ani (și luni, acolo unde e posibil, mai ales la grupa mijlocie), vor afla luna și anotimpul în care s-au născut, folosindu-se de panoul zilelor speciale din sala de grupă. Măsurarea înălțimii și a greutateii le oferă copiilor ocazia de a lua contact cu instrumente diverse (cântar medical, taliometru de perete). La sfârșitul anului, la o nouă măsurătoare, fiecare copil va constata cât a crescut în acest timp! O măsurătoare care le-ar face mare plăcere copiilor și le-ar incita curiozitatea este măsurarea tălpilor picioarelor. Fiecare copil primește o foaie A4 și singur sau împreună cu un coleg sau o colegă își realizează conturul tălpilor, încearcă să le măsoare și să le compare cu ale educatoarelor, acasă cu ale membrilor familiei. Această activitate îi va ajuta să înțeleagă care este măsura pe care o poartă la încălțăminte!

Explorați în cadrul trierii matinale, dar și la o activitate tematică cu copiii termometrul de măsurat temperatura corpului, discutați despre temperatura înregistrată, dar și cea care este cu stare febrilă (de la 37,0 la 40,0) și măsurile luate (izolare, anunțarea medicilor, anunțarea părinților). Explorați și alte termometre: de cameră și de exterior, precum cel din curtea grădiniței. Aceste instrumente provoacă discuții despre anotimpuri și despre hainele pe care le purtăm în fiecare anotimp.

Competența specifică 4. „Identificarea și construirea formelor geometrice, demonstrând inițiativă, curiozitate și creativitate” se va realiza cu ajutorul materialelor din natură - copiii vor forma diferite figuri geometrice, astfel vor învăța într-un mod interactiv, să măsoare curtea grădiniței, sala de grupă sau gradina cu flori cu bețe, pași, într-un mod practic. Vor desena cu degetul diferite figuri geometrice în făină, zahăr, sare, orez, nisip. Vor găsi în grupă și numi obiecte de formă pătrată, de culoare verde, mari, etc., determinând din ce categorie de obiecte fac parte. În conversațiile cu copiii utilizați în mod constant conceptele matematice, de exemplu, formele geometrice: *Ce formă au ochii? Ce poți să folosești pentru a reprezenta nasul? Dar pentru trunchi? Găsești cumva un cerc/ pătrat să-mi arăți la autoturismul tău?...* Jocurile de tip *Tangram*, *Puzzle* sunt utile pentru copiii care întâmpină dificultăți la matematică, deoarece prin aranjarea pieselor de tangram sau puzzle într-un anumit mod pentru a obține diferite figuri se dezvoltă gândirea logică, înțelegerea conceptului de formă, modelarea matematică (construiește modele), recunoașterea modelelor și formelor geometrice.

Resurse web: [Sa Invatam Formele Geometrice](#); [Formele geometrice pentru copii](#); [Sa invatam cu Morcovel – Formele](#); [Pozitii spatiale | Meseriile](#); [Formele geometrice pentru copii](#); [Corpuri geometrice](#); [Desenam animale cu forme geometrice pentru copii](#); [Tren | Și alte jucării surprinzătoare pentru copii](#); [Caută și găsește formele geometrice](#); [Poienița fermecată](#).

Competența specifică 5. „Emiterea unor soluții creative și logice în rezolvarea problemelor, argumentând propriile idei și decizii” se va realiza prin diferite jocuri-probleme,

cum ar fi folosirea instrumentelor de bucătărie pentru realizarea salatei (tocător), observând că cu ajutorul diferitor cuțite bucățile feliate au diferite forme.

4.2.2. Dimensiunea Educație pentru mediu

Competența specifică 1, „Recunoașterea și descrierea componentelor, fenomenelor, proceselor, relațiilor, din mediul înconjurător, demonstrând corectitudine în folosirea terminologiei specifice” se va realiza prin efectuarea plimbărilor pe terenul de joacă, grădina bunicilor/ părinților pentru identificarea pomilor fructiferi, legumelor ce cresc, obiectelor din mediu, observări asupra fenomenelor naturii. În procesul de cunoaștere, educatorul sau părintele împreună cu copiii vor folosi aparatele de fotografiat sau telefoanele mobile pentru realizarea fotografiilor despre plante, fructe, pomi, fenomene, prieteni, păsări etc. Pentru observarea unui fenomen, proces, relație puteți folosi și diferite filmulețe. Fenomenele fizico-chimice din natură (ploile, ninsoarele, tunetul/ fulgerul, vântul, arderea combustibilului, circuitul apei etc.) pot fi observate cu ușurință – copiii vor fi mult mai motivați să învețe.

Resurse web: [Copiii invata flori de primavara](#); [Nelu Ghiocelul - Ne invata florile de primavara](#); [Insectele - Filmuleț educativ pentru preșcolari](#); [PitiClic in lumea gazelor](#); [Copiii invata insecte](#); [Patru anotimpuri](#); [09 Aventurile Lui Adibou Misiune Pamant](#); [De ce apare Curcubeul?](#); [Cum Se Formeaza Gheata](#); [Jocul ploii](#); [Paxi - Sistemul Solar](#); [Sistemul solar](#); [Paxi - Circuitul apei în natură](#); [Ce Este Ploaia](#); [Scurtcircuit](#).

Competența specifică 2 „Aplicarea metodelor și a instrumentelor de explorare-investigare a mediului înconjurător, demonstrând interes și curiozitate în colectarea rezultatelor” se va realiza prin explorări, experimente. Pentru a-i convinge pe copii despre rolul important pe care-l au mâinile în transmiterea virusilor, implicați-i într-un experiment. În rolul virusilor va fi făină sau sclipiciul! Astfel, primul copil care strănută, tușește sau își suflă nasul își scufundă palmele într-un vas cu făină. Apoi își continuă joaca în grupă și atinge obiecte, alți copii sau pe educatoarele. Copiii vor observa cum virusii s-au împrăștiat prin toată grupa, cu mare viteză. Apoi, pentru a limita răspândirea lor, după ce-și suflă nasul copiii merg să se spele pe mâini. Tot în cadrul acestei activități vor învăța cum ar trebui să-și acopere gura atunci când tușesc - cu pliul cotului și nu cu palma.

Resurse web: [VIRUSI](#); [Garoafa magica](#); [Experimente pentru copii – ploaia](#); [Experimente pentru copii - Eruptie vulcanica](#); [Spuma colorata Experiment](#); [Așa se transmite virusul in comunitate!](#); [10 activități motrice](#).

Competența specifică 3 „Adoptarea unui comportament adecvat în mediul înconjurător, manifestând responsabilitate și atitudine pozitivă față de acesta” se va realiza prin diverse acțiuni cu caracter ecologic care se vor organiza în aer liber, dar și în spațiul grupei. Pentru menținerea unui mediu ecologic educatorii vor propune copiilor să realizeze diverse lucrări din materiale reciclabile cum ar fi diferite cutii de carton, cutii de plastic de la detergenți, produse alimentare, astfel învățându-i să protejeze natura. La fel pentru realizarea diverselor lucrări, activități de cunoaștere a numerelor, formelor, culorilor se vor utiliza frunze, castane, semințe ce pot fi adunate în timpul plimbărilor în aer liber. Pentru protejarea naturii, copiii vor sădi pomi, plante, vor îngriji de ele. Împreună cu părinții vor confecționa grauri, iar iarna, la plimbare, vor avea grijă să pună semințe pentru păsări în diferite căsuțe-suporturi special amenajate pentru păsările care ierneză.

Resurse web: [Jocuri de concentrare](#); [Activities For Kids](#); [Aprendendo para Ensinar](#); [Microscopul](#).

4.2.3. Dimensiunea Educație digitală

Prin intermediul dimensiunii *Educație digitală* copiii vor avea posibilitate să afle informații ce țin de domeniul matematicii, dar și a mediului înconjurător, vizionând la

televizor, calculator, tabletă, telefon, filme documentare cu caracter științific cu referire la *forme, culoare, textură, plante, animale, mod de creștere* etc, dar și poezioare, texte literare cu conținut matematic, ecologic etc. Este important, ca micuții să nu petreacă mai mult de 15-20 min. zilnic în fața ecranului.

Competența specifică 1 „*Recunoașterea și aplicarea tehnologiilor, resurselor digitale interactive, în diferite contexte educaționale, dând dovadă de responsabilitate față de securitatea personală*” se va realiza cu folosirea computerului pentru vizionarea activităților cu diverse subiecte educaționale, dar și se vor explica regulile necesare de utilizare a tehnicii. Drept resurse digitale interactive pot fi și telefoanele mobile, tabletele, laptop-urile, jucăriile digitale interactive, roboții. Soft-urile educaționale de tipul *PitiClik*, oferă posibilitatea copiilor de a afla lucruri utile despre mediul ambiant, reguli de securitate, bunele maniere. Jocurile PitiClik ajută la dezvoltarea imaginației, gândirii logice, creativității, îmbunătățesc abilitățile copiilor de manipulare a tehnicii de calcul și accesare a informației. Discuția despre siguranța în gospodărie aduce cu sine și demonstrația funcționării unor aparate pe care copiii le cunosc deja din familie: *mixer, blender, aspirator, fier de călcat, foehn, busolă, ventilator, cuptor cu microunde*, pe care copiii le pot observa cum funcționează, dar și utiliza, cu ajutorul adultului, cum ar fi blenderul pentru pregătirea sucului, aspiratorul pentru curățarea covorului din grupă. Vă propunem mai jos un șir de teme online unde copiii au posibilitate să cunoască cum funcționează diferite aparate electrocasnice, aparatul de fotografiat, astfel aflând diverse tehnologii, dar și reguli de securitate în exploatarea lor.

Resurse web: [FIXIKI](#); [Mixerul](#); [Cuptorul cu microunde](#); [Camera foto](#); [Busola](#); [Ventilatorul](#); [Mașina de spălat](#); [Cuptorul](#); [Extinctorul](#); [Periuța de dinți](#); [Aerisirea](#).

5. Domeniul ARTE

5.1. Dimensiunea EDUCAȚIE PLASTICĂ

5.1.1. Cadru de organizare și sugestii privind mediul de învățare

Activitățile de educație plastică (desen, aplicație, modelaj) se vor organiza câte 1 activitate pe săptămână per fiecare grupă de copii, în prima sau a doua jumătate a zilei, după un orar stabilit. Elemente de artă plastică se încadrează și în activitățile integrate în cadrul lucrului în centre. Timpul oferit activităților se stabilește conform grupei de vârstă. Se recomandă pe timp favorabil petrecerea activităților de artă plastică în aer liber, iar recuzita necesară să fie în container individual pentru fiecare copil.

În lipsa atelierului de arte plastice, educatorul este cel ce asigură un mediu, o atmosferă care încurajează și sprijină potențialul de exprimare creatoare a copilului. În organizarea spațiului educativ, educatorul va garanta securitatea și protecția copiilor, respectând reguli specifice situației actuale: lumina din partea stângă, confortul prin mobilier, canapele, pernite, existența unui spațiu suficient studiului și întâlnirii cu alți copii, existența unui material adecvat situațiilor de învățare, cu așezarea acestora la vedere, în rafturi plasate la nivelul copilului, cu asigurarea accesului liber al copilului la aceste materiale, în funcție de vârsta și interesele copiilor din grupă, cu sortarea periodică a materialelor și introducerea treptată a materialelor noi, în dependență de tema proiectului.

În condițiile respectării securității sănătății copiilor în perioada post-Covid19, este recomandată organizarea spațiului pentru activitățile de artă plastică în aer liber în pavilioanele grupelor: mese pentru lucru, tablă multifuncțională sau dublă, șevalet. În lipsa șevaletului sau insuficienței acestuia, colile de hârtie pentru desen se pot agăța pe preții pavilionului. De asemenea, sunt recomandate containere individuale cu carioci, foarfece, creioane, hârtie

colorată și carton, plastilină etc. pentru a fi utilizate de către fiecare copil, fiind dezinfectate după fiecare activitate. Părinții pot fi implicați în acest proces.

Părinții vor fi îndemnați să creeze condiții, similare celor de la grădiniță, respectând aceleași cerințe, pentru creație: masă, scaun corespunzător înălțimii copilului, asigurarea cu materiale corespunzătoare activității, locul de păstrare a acestora – copilul trebuie să respecte regulile și acasă. Aceste recomandări vin în ajutorul părinților ai căror copii nu vor frecventa temporar grădinița, iar procesul educațional trebuie asigurat pentru toți copiii. Crearea altor condiții pentru desen și modelare găsiți aici: http://greenwhite.su/25-genialnyh-sovetov-dlya-roditelej-kak-deshevo-i-serdito-zanyat-rebenka/?utm_source=GreenWhite&utm_medium=GreenW.

Ținând cont de situația pandemică, modul de desfășurare a activităților în grădiniță rămâne *pe grupuri mici, perechi sau individual*, în sala de grupă sau în aer liber, doar că toți copiii să-și exercite preferințele, să fie stimulați, să aibă la îndemână diferite materiale.

5.1.2. Sugestii de conținuturi și practici educaționale

În realizarea activităților artistico-plastice din grădiniță rămân **metodele** clasice (*conversația, demonstrația, exercițiul, explicația, modelarea, observația, povestirea*), cât și specifice, metode de stimulare a creativității, aplicate în cadrul activităților de educație plastică, cu scopul dezinhibării copiilor în abordarea spațiului plastic și în exprimarea plastică liberă, neconvențională: *metoda petelor întâmplătoare, metoda ochilor închiși, metoda deplasării planșelor, metoda rotirii planșei în jurul centrului ei, desenarea figurii umane din figuri geometrice, tehnica pointilistică, metoda ART SPLAT (explorarea științei prin artă), tehnica folosirii liniei etc.*

Elementele de limbaj plastic, precum *punctul, linia, forma spontană*, îmbinate prin diferite tehnici ale artei plastice sunt suportul pe care copilul își poate clădi conduita creativă. Interesul copiilor pentru activitate și pofta de creație pot fi stimulate prin:

- utilizarea unor materiale diverse pentru lucru (creioane colorate, carioca, acuarele, ștampile, șabloane etc.);
- utilizarea unor materiale cu caracter ajutător (siluete decupate, coli de hârtie de culori și dimensiuni diferite, carton, gheme de lână, pânză, tăvițe de carton, sticlă, plastic);
- utilizarea unor tehnici speciale (dactilo-pictură, tehnica ștampilei, tratarea suprafețelor cu ceară, tehnica stropirii, a scurgerii, a suflării cu paiul, pictura cu mâinile, pictura murală);
- interdisciplinaritate, care este nu doar un mod de restructurare a conținutului, ci și un mod de organizare a învățării, unde copiii pot desena/ decupa/ modela/ elementele lucrării separat, apoi pot crea un colaj, o aplicație, un pliant, o expoziție/ vernisaj, un poster.

De exemplu:

- **arta plastică+educația muzicală:**

- ✓ *confeționarea măștilor* - BabaHârca - după audiția piesei muzicale „BabaHârca” de P. Ceaikovsky cu ulterioara creație-improvizare: redarea dansului personajului;
- ✓ *colaj* după povestea simfonică „Petrică șilupul” de S. Prokofiev (rața, păsărica, lupul, pisica) cu ulterioara dramatizare a poveștii muzicale;
- ✓ *aplicație* după suita muzicală de Camille Saint-Saëns „Carnavalul animalelor” („Acvarium”, „Găini și cocoși”, „Elefantul”, etc.)
- ✓ *modelare* după poveste – ex., „Gogoasa”, „Ridichea”, „Trei urși” etc.;
- ✓ *confeționarea instrumentelor muzicale* din diverse materiale reciclabile (nai, tobă, maracas, fluier, etc.);

- **arta plastică+educația fizică:** desenarea diverselor careuri pentru șotron (melc), jucând șotronul, respectând regulile jocului; cursă cu obstacole, jocul twister, însă să se joace individual, după comanda altuia.

În cadrul activităților integrate, în centrul *Arta*, copiii pot picta, aplica, decora, modela din aluat, plastilină și lut, pot confecționa colaje, afișe, pot realiza machete, folosind diferite materiale, prin lipire, decupare, origami, lucrări în pereche sau personale, conform temei/ subiectului zilei.

Organizând activități de artă plastică, conform orarului, educatorul va selecta acele conținuturi care cel mai bine contribuie la formarea competențelor specifice stipulate în curriculum, formele de organizare a colectivului de copii pentru a respecta distanța fizică în condițiile actuale. Acestea, realizate prin joc, țin de familiarizarea cu diverse instrumente și materiale utilizate; inițierea copiilor în lumea culorilor primare, binare, calde/ reci, cromatice/ acromatice ale obiectelor din mediul înconjurător; familiarizarea cu tehnicile și procedeele de artă în pictură, modelaj, aplicație; cunoașterea elementelor de limbaj plastic, etc., la fel, a regulilor de igienă personală, securitate a muncii în cadrul activităților de artă plastică.

Activitățile în aer liber, de asemenea, trezesc interes și sunt teren favorabil pentru dezvoltarea creativității. În aceste condiții se va respecta distanța socială, având spațiu suficient în pavilionul grupei. În acest context, pot fi utilizate, spre exemplu:

- Desen pe nisip/ făină de porumb (cubetșor, cudegetul, căpăcel), desen pe zăpadă, pe coala de tapet; cu clei PVA și presurare cu nisip;
- Desen cu cretă pe asfalt;
- Joc-concurs „Cercetătorii” (desenarea săgeților cu cretă, descoperirea obiectului/sarcinii-indeplinirea sarcinii);
- Modelare/ construcții din nisipul umed/ zăpadă;
- Mozaic din pietricele;
- Colectarea frunzelor, petalelor de flori, confecționarea articolelor din frunze/ flori uscate, ickebane pentru aplicațiile ulterioare.
- Construirea măsuțelor pentru păsări din cutie de carton, butelii și decorarea lor;

Aceste activități, în cea mai mare parte, pot fi organizate **individual** sau **perechi**; pot fi combinate (desen pe nisip+mozaic din pietricele, construire+decorare, desen pe coala de tapet+ modelare din nisip). Iar organizate pe o anumită temă (*Ziua Neptunului, Călătorie în jurul lumii, În poiana verde, Insula comorilor, etc*), pot fi sugestii de **activități extrașcolare**.

În condițiile în care unii copii nu frecventează instituția, educatorul poate sugera părinților următoarele exemple de activități: să confecționeze cărți desenate/ teatru de umbre; mărgelile din paste; origami; postere/ colaje/ cărți poștale/ ghirlandă pentru diverse evenimente de familie; să modeleze din plastilină sau să confecționeze aluat pentru modelare; să construiască colibă/ cort din materialele casnice; să confecționeze cutii sensoriale cu orez, boabe de fasole, paste; costume din material reciclabile; să efectueze experimente elementare cu culorile; tablouri desenate după celule (pătrățele), să se joace în jocul twister. Aceste activități, petrecute cu copilul într-o atmosferă familiară și plăcută, ajută părinții să-și cunoască mai bine copiii, să comunice constructiv cu aceștia și să petreacă util timpul liber cu ei, iar copiii, la rândul lor, își satisfac nevoia de atenție și capătă mai multă încredere în părinții lor. Alte 26 de modalități cu ce să ocupe copilul acasă găsiți aici: <https://lifehacker.ru/26-sposobov-zanyat-rebyonka/>

Sugestiile și sarcinile propuse copiilor trebuie să fie creative, individuale și diferențiate conform particularităților de vârstă, stilului de învățare al copilului, competențelor și potențialului propriu pentru a susține interesul față de activitatea artistico-plastică. În scopul monitorizării progresului preșcolarului la domeniul Arta plastică, a ameliorării și optimizării practicii educaționale pe perioada aceasta, este recomandat părinților să creeze, împreună cu copilul său, un Portofoliu cu lucrările realizate de acesta acasă (postere, desene, macrame,

aplicații, lucrări de modelaj etc.). Acele lucrări care nu pot fi colectate în portofoliu, se pot fotografia sau filma și depozita într-un portofoliu electronic. Portofoliul responsabilizează copilul, oferă acestuia sentimentul că produsele conținute îi aparțin, pe care le poate oricând vizualiza, selecta și completa cu cele mai bune. La fel, portofoliul responsabilizează și familia în sprijinirea dezvoltării copilului.

5.1.3. Sugestii privind evaluare

Soluția cea mai potrivită de evaluare a activităților artistico-plastice la copiii preșcolari este îmbinarea eficientă a diverselor metode. Printre acestea sunt: *metode orale* (feedback-ul verbal, tehnica discuției), *metode practice* (pictură, desen, modelaj), *mixte* (orale și practice), *metode complementare* (observarea comportamentului copilului în cadrul activităților didactice și a celor independente, fișa de evaluare individuală, studiul de caz, colectorul cu lucrările copiilor, portofoliul), ce vor ajuta educatorul să aibă informații utile despre copil în scopul cunoașterii și urmărirea progresului acestuia în raport cu el însuși.

Finalitatea oricărei activități de educație plastică se încununază cu *autoaprecierea* personală și *aprecierea lucrărilor plastice ale colegilor*, *aprecierea verbală*, *aprecierea rezultatelor prin „premiu”*, *ecusoane (medalii, steluțe, inimioare)*, *Scaunul autorului*, se vor stimula încercările acestora de a-și exprima viziunile proprii și a comunica prin intermediul imaginii plastice, se va promova individualitatea, se va susține încrederea personală, stimulând exprimarea creativă a copiilor și cu realizarea unor mici expoziții individuale/ vernisaje cu lucrări ale copiilor, utilizând metoda *Turul galeriei*.

5.2. Dimensiunea *Educația muzicală*

Muzica însoțește copilul în toate tipurile de activități și jocuri și stimulează dezvoltarea progresivă a capacităților intelectuale, estetice, morale și fizice ale copiilor.

5.2.1. Cadru de organizare și sugestii pentru mediul de învățare

Activitățile de educație muzicală se vor organiza: 1 activitate pe săptămână în grupele de copii de 2-3 ani, 2 activități pe săptămână în grupele de copii de 3-6(7) ani conform unui orar stabilit pe instituție. Până la revenirea la programul regulamentar de activitate al instituției, în contextul situației epidemiologice, durata activității de muzică se va reduce cu 5-10 min, iar durata pauzelor dintre activități se va mări până la 15-20 min., oferind timp suficient asistentului educatorului pentru igienizare și aerisire și prevenirea întâlnirii cu colegii din alte grupe. Activitatea va dura în grupa de copii de 2-3 ani – 10 min.; de 3-4 ani – 15 min.; de 4-5 ani – 20 min.; de 5-6 ani – 25 min.; de 6-7 ani – 30 min. Copiii de vârsta de 2-3 (3-4) ani vor reveni la programul regulamentar mai târziu, iar activitățile de muzică și activitățile extrașcolare temporar nu se vor organiza în sala de muzică.

În situația în care temporar este interzisă organizarea activităților în spațiile educaționale comune (sala de muzică fiind unul din acestea), este recomandabilca educatorul să completeze **centrul estetic (Arta)** în grupă, după vârstă, cu tablouri ale compozitorilor, unele jocuri didactice muzicale, pseudoinstrumente/ jucării muzicale, puzzle, CD cu muzică pentru copii, diverse tipuri de teatre și atribute pentru jocurile de teatru, care vor contribui la dezvoltarea capacităților creative ale preșcolarilor, independenței, inițiativei copiilor în interpretarea cântecelor, dansurilor în diferite condiții (la plimbare, la gimnastica de dimineață, în cadrul activităților). De evitat ca aceste atribute să fie din pluș, catifea, textile.

La fel, **în condiții casnice**, se poate organiza, similar celui de la grădiniță, centrul estetic. Astfel, activitatea copiilor cu părinții acasă va fi cu mult mai eficientă. Pe lângă activitățile comune, copilul își va dezvolta independența artistică: va alege, va decide, va încerca, se va implica. Pe timp favorabil, se propune organizarea activităților de muzică în aer

liber, în pavilion, terenul sportiv. Acestea vor cuprinde *audiții* (a sunetelor din natură, a melodiilor, cântecelor cu suport tehnic), *jocuri muzicale*, *exersarea elementelor de dans*, *improvizări muzicale*, *flashmob-uri*.

Respectând recomandările CNSP și a CSP-urilor teritoriale, conducătorii muzicali vor organiza activitățile de muzică pe subgrupe, cel mult cu 10 copii (la început – cu 5-6 copii), prin alegerea formei de organizare individual, perechi. Recuzita (creion, pahar de unică folosință, cub, etc.) folosită în cadrul activităților de muzică trebuie să fie individuală, care după utilizare se spală, pseudoinstrumentele și jucăriile muzicale (din lemn, metal, plastic) utilizate se vor spăla după fiecare activitate.

În perioada caldă, organizarea activităților este recomandat a fi în aer liber sau 1 activitate în sala de grupă, 1 activitate în aer liber. Acompaniamentul muzical în acest caz va fi utilizat după posibilitate: acordeon, pianică (melodică), CD-uri, vocal, susținere ritmică.

La fel, gimnastica matinală va fi organizată în aer liber, acompaniată de acordeon, tamburină, suport tehnic (*de ex.*, boxe portabile cu interfața USB și bluetooth).

Pentru a reduce contactul fizic copil-copil, conducător muzical (educator)-copil, se recomandă:

- „salutul” muzical, „salut” în limbajul mimico-gestual („**Salut, amice**” interpretare, copiii formand cor în spațiul grupei la distanța recomandată);
- jocuri didactice organizate în perechi sau echipe, care oferă posibilitatea de a da sarcini copiilor în grupuri mici (a câte 3 copii): (*de ex.*, „Ecou ritmic”: o echipă redă un desen ritmic (*mf*), a doua repetă (*p*), a treia- *pp*; „Desenează ritmul și bate” – din flori mari și mici; puzzle „Instrumentul muzical”, Ciorchinele „Orchestra simfonică/ populară”, Poster „Instrumente populare”, „Oglinda” – un grup realizează miscări de dans – altul repetă);
- susținerea ritmică a cântecelor (o echipă interpretează la instrumente/pseudoinstrumente, alta – dirijează sau susține ritmic prin bătăi de palme; joc muzical organizat în echipe (*ex.*, o echipă interpretează, alta – redă prin gest și mimică conținutul textului – „În pădurea cu alune”);
- exerciții ritmice (elemente de dans: pas de polcă, sârbă) realizate în pereche sau o echipă dansează, alta – susține dansul cu strigătură.

Indiferent ce mod de organizare a frecvenței copiilor alege instituția, conducătorul muzical trebuie să realizeze accesul la educația muzicală pentru toți copiii. În cazul în care instituția este conectată la Internet sau conducătorul muzical (educatorul) are modem Wi-Fi portabil, poate fi o variantă de activitate sincronă cu copiii aflați la domiciliu, ora conectării fiind anunțată din timp. Concomitent, copiii de acasă pot interpreta (dansa, juca, îndeplini diverse exerciții ritmice) cu colegii din grădiniță, păstrând conexiunea emoțională cu colegii săi și cu educatorul/conducătorul muzical. De asemenea, conducătorul muzical, prin intermediul educatorului, va pregăti și va oferi părinților, copiii cărora nu frecventează temporar grădinița, consultații, sugestii de organizare a activității muzicale, suport didactic a diverselor forme de activitate muzicală. Pentru aceasta, se recomandă conducătorului muzical să elaboreze un **Portofoliu electronic**, pe grupe de vârstă, care să conțină materiale-suport pentru temele de consiliere – concepute sau preluate din diverse surse web, precum:

- audiții variate („Cucul” de L. K. Daken (bate din palme când auzi cântecul cucului); „Tablouri de la expoziție” de M. Musorgsky (privește-audiază-povestește) ;
- interpretări vocale pe diverse teme: „Barza”; „Azi grivei e mânios”;
- jocuri muzicale: „Podul de piatra”;
- Sfaturi pentru părinți etc.;
- vizionarea spectacolelor muzicale, filmelor în desen animat, în care muzica este component indispensabil;

- confecționarea instrumentelor muzicale.

La fel, părinții pot crea **Portofoliu electronic** al copilului (fotografii, video) cu diverse activități ale acestuia: recitaluri de poezii, interpretarea cântecelor, improvizări de dans, exerciții ritmice, comunicări-dialoguri despre impresiile, emoțiile sale privind contactul cu muzica. Portofoliul va fi legătura dintre copil și educator/ conducător muzical. Informația colectată vă oferă o imagine mai completă despre comportamentele formate la copil, dar și progresul acestuia.

În condițiile respectării regulilor de control a infecției Covid-19, se recomandă organizarea activităților de educație muzicală prin diverse forme de joc: **pentru a respecta distanța fizică dintre copii** („Suntem figuri de șah/dame”, „Jucăm hora” (distanța la mâinile întinse lateral), „Ocupă locul pe floare”), pentru **aevita atingerea feței cu mâinile** („Hai la joc - mâinile toți la mijloc”, „Albinuțe noi suntem, aripioarele le fruturăm”). La fel, pentru a întreține spațiu suficient între copii, se poate de împărțit copiii în echipe: o echipă interpretează cântecul, alta – susține ritmic (cu ajutorul instrumentelor muzicale, cu dans sau dirijează). Se va atenționa **respectarea igienei personale** („Activitatea finisăm, mergem mâinele să le spălăm”, repetarea cântecului „Mâinile ni le spălăm”).

După fiecare activitate petrecută, grupa va fi aerisită, igienizată, iar copiii vor ieși la plimbare, sub supravegherea educatorului/educatorilor și a asistentului de educator.

Este oportună organizarea activităților fără utilizarea scaunelor sau respectând distanța recomandată, aranjând scaunele la o distanță de minim 1-1,5m distanță unul de altul.

Rolul educatorului în activitățile de muzică este de a interacționa cu conducătorul muzical, de a se implica activ în proces, de a ajuta, după necesitate, copiii în realizarea sarcinilor, de a observa cine și cum se manifestă, de a observa copiii să păstreze distanța (pot fi aplicate flori sau frunze pe podea, simboluri muzicale: popasul cântecului/ dansului/ jocului). Educatorul, din moment ce nu stă la instrument, observă toți copiii, poate să dea instrucțiuni și să facă comentarii pe parcurs. El oferă modele clare și frumoase în cadrul dozării dinamice a interpretării cântecelor, pronunției corecte a textului, a executării exercițiilor muzical-ritmice, organizează grupul de copii în cadrul jocurilor muzicale, în activitățile de creație, susține copiii mai timizi sau cu CES.

5.2.2. Sugestii de conținuturi și practici educaționale

Unul din mijloacele principale de dezvoltare în cadrul activităților muzicale rămâne *jocul muzical - didactic*. El unește toate aspectele activității muzicale: audiția muzicală, cântul, dansul, interpretarea la instrumentele muzicale jucării pentru copii.

Pentru a stimula interesul copiilor pentru aceste activități, conținuturile, melodiile trebuie să fie accesibile, atrăgătoare, plăcute, să-i cucerească prin valoarea lor artistică și educativă. Se propun câteva exemple de activități muzicale cu suport, care se pot organiza atât în instituția preșcolară, cât și acasă, în cazul în care părinții aleg instruirea la distanță, utilizând tehnologiile specifice muzicii:

- Pentru **audiție**: *audiere-ascultare-numire/deosebire sau dansează-dirijează-mișcă-te/crează*:

- „Păpușa bolnavă”;
- C. Saint Saens, „Găinile și cocoșii”;
- „Elefantul”;
- „Acvarium”;
- E. Doga, „Hora broscuțelor”; „Marsul Omizilor” etc.

- Pentru **interpretare** (cânt): *ascultă-exprimă-interpretează/ cântă sau simte-fredonează-crează/ caracterizează* (cântece din folclorul copiilor, cântece din seria „Clopoțelul magic”, cântece din seria „Tra-la-la”, conform temei proiectului, coordonată cu educatorul):

- „Părțile corpului”;

- „Familia mea”;
- „Meseriile” etc.
- Pentru **mişcări muzical-ritmice (dans):** *dansează/ dirijează-mișcă-te/ crează*
 - „Jocul românesc”;
 - „Hai la joc” sau alte piese instrumentale.
- Pentru **susținerea ritmică la instrumente muzicale:** *ascultă-exprimă-interpretază/acompaniază* (improvizări ritmice cu și fără text, improvizații muzical-ritmice în caracter dansant, improvizații și dramatizări ale unor evenimente sonore-artistice (cântecul Gogoșei, Caprei), improvizații ritmico-timbrale la instrumente/ pseudoinstrumente muzicale pentru copii, utilizarea muzicii academice pentru joc:
 - „Instrumente muzicale”;
 - „Toba”;
 - „Corpul meu”;
 - „Lăutarul”;
 - „Tica-taca-tica”.
- Pentru **jocuri didactice:** *ascultă-exprimă-interpretază/cântă-crează:* „Răspunde cântând”, „De-a dirijorul”, „Ce cântec se bate așa”, „Bate ca mine”, „Desenează ce cânt” (desen în aer), „Săculețul fermecat”, etc.
- Pentru **jocuri muzicale:** *cântă-dansează-crează-joacă-te*
 - „Deschide urechea bine”;
 - „La joacă”;
 - „Uite-așa”.

Conform planului-cadru, o *activitate de educație fizică* în grupele de copii de 5-6(7) ani este susținută de acompaniament muzical. Susținerea muzicală eliberează instructorul sau educatorul de la numărare și ajută la creșterea densității motorii a activității. Muzica îi însoțește pe copii în cele trei părți ale activității de educație fizică: *partea introductiv-pregătitoare* (este acompaniat mersul, alergarea, complexul de exerciții de dezvoltare fizică generală), *partea fundamentală* (care cuprinde mișcările de bază (sărituri, aruncări, cățărări etc.), dar sunt susținute de și muzică jocurile de mișcare de intensitate înaltă, jocurile muzicale, exercițiile de dans) și *partea de încheiere* (relaxarea copiilor, revenirea la starea obișnuită se realizează prin acompaniamentul mersului, elementelor de dans, jocurilor de mișcare cu intensitate mică, de atenție, coordonare a mișcărilor etc.).

În acest context, pot fi organizate și activitățile extracurriculare, în sala de muzică (sala de grupă/ sala de sport), o dată la două săptămâni/ o dată pe lună, cu un grup redus de copii, respectând distanța fizică dintre aceștia de cel puțin 1-1,5 m. De exemplu:

- **Distracții sportive, Starturi vesele, Sărbători sportive** planificate;
- **Vizionarea poveștilor muzicale sau a desenelor animate muzicale, spectacole de baletși operă**, utilizând mijloacele TIC, cu realizarea diverselor sarcini practice, de creație: („Petrică și Lupul” de S. Prokofiev (Pălăriile gânditoare); „Marșul soldaților de lemn” (improvizarea orchestrei din instrumente de percuție); „Baba Hârca” de P. Ceaikovskiy (improvizarea dansului Babei Hârca); „Carnavalul animalelor” de C. Saint Saens - Balet: partea 1,partea 2; (Cubul personajelor).
- **Desenăm muzica** - (Re/crearea evenimentelor sonore din creațiile muzicale audiate prin imagini plastice - Vezi *Domaniul Arte. Educația plastică*). La fel, pictăm *dispoziția/ sentimentul* („Octombrie”, P. Ceaikovskiy), *melodia* („Menuet” de I. S. Bach), *culoarea* („Sonata lunii” de L. van Beethoven), *characterul* („Muzica ploii” - *Așteptarea ploii, Tunet, Picături, Plimbare desculț prin băltoace*) de Natalia Hondo, „Zborul bondarului” de N. Rimski-Korsakov).

Aceste activități se pot organiza în sala de grupă sau în aer liber, unde este spațiu suficient pentru copii, iar fiecare copil va avea container individual cu recuzita necesară.

- **Dramatizări muzicale** (joc de rol a poveștilor cunoscute, dramatizări în versuri, utilizând mișcări plastice ale personajelor, gestul, mimica și pantomima), care, la fel, petrecute afară, dau posibilitate copiilor să se simtă liberi, să se miște și să se orienteze în spațiu. Iar cele petrecute în sala de muzică (de grupă), vor fi delimitate în zone („pădure”, „lac”, „căsuță”). Recuzita în acest context va fi individuală sau din material care poate fi ușor dezinfectat după folosire (plastic, lemn, laminat).

5.2.3. Sugestii privind evaluare

Acțiunea de evaluare la educația muzicală se realizează prin **metodele tradiționale** – obiectiv-directe – sunt evaluate **competențele muzicale curriculare**: receptarea emoțională, participarea copiilor, atitudinea față de creațiile muzicale prin discuții, conversații, răspunsuri orale, probe practice (exerciții muzical-ritmice/ melodice/timbrale, interpretare, susținerea ritmică a lucrării muzicale, improvizare, cultura cântului, cultura auditivă, mini-concerte, joc de rol), iar datele colectate, fiind raportate la indicatorii din SÎDC (2018), vor urmări progresul fiecărui copil.

Prin **metodele intuitiv-indirecte** este evaluată **experiența muzicală** a copiilor (trăirea afectivă, atitudinile, gustul artistic, aprecierile etc.) prin observarea sistematică a comportamentului copiilor, ce demonstrează modul de implicare, participare, interes, curiozitate, dezvoltarea limbajului copilului nu numai în cadrul activităților de muzică/extracurriculare, ci și în cadrul activității independente, în viața cotidiană. Unele **metode interactive** de evaluare pot fi adaptate pentru educația muzicală: *Scaunul autorului*, *Piramida folclorică*, *Ciorchinele* instrumentelor muzicale, *Cubul* poveștilor, *Diagrama Venn* a instrumentelor de percuție, *Posterul-Jurnalul* activității.

SUGESTII PRIVIND ACTIVITATEA MANAGERIALĂ

Pentru buna desfășurare a activității didactice la grupă și a activității manageriale se recomandă, atât specialiștilor responsabili de educația timpurie din cadrul OLSDÎ, cât și directorilor de grădinițe să manifeste responsabilitate sporită și maturitate profesională și în funcție de sarcinile manageriale a diferitelor etape din an, să-și planifice cu rigurozitate timpul și activitățile specifice funcției, fără a pierde din vedere cele mai importante aspecte, cu accent pe siguranța și securitatea copiilor, precum și necesitatea studierii sistematice a documentelor de politică educațională existente.

Aspecte importante de urmărit în cadrul **inspecțiilor** (tematice) cu referire la procesul educațional:

- asigurarea didactico-metodică a procesului educațional în condiții de maximă siguranță pentru copii;
- monitorizarea modului în care cadrul didactic aplică curriculum-ul și realizează activități și jocuri adaptate la noile condiții, provocate de pandemia Covid-19;
- monitorizarea modului în care cadrul didactic asigură distanța fizică/ socială dintre el și copii, copii-copii, relaționează cu copiii, este sensibil la dorințele, necesitățile de cunoaștere ale copiilor și modalitățile prin care satisface aceste necesități;
- modul în care se face monitorizarea și evaluarea dezvoltării copilului în baza SÎDC de către cadrul didactic;

- sprijinirea consultativă oferită cadrelor didactice de către conducerea IET și metodist în procesul de implementare a documentelor de politică educațională.

Per general, **activitatea metodică** va fi orientată spre:

- studierea minuțioasă a documentelor de politică educațională elaborate/dezvoltate, cu accent pe elementele de noutate, prin organizarea seminarelor, atelierelor de lucru, consultațiilor individuale cu cadrele didactice și manageriale, inclusiv online;
- selectarea practicilor adecvate și eficiente de dezvoltare a copilului, centrate pe nevoile, interesele acestuia, cu accent pe dezvoltarea socio-emoțională,
- însușirea tehnologiilor care vor permite asigurarea socializării și individualizării pentru fiecare copil în parte și grup;
- limitarea programului de inter-asistențe la nivel intra- și inter-instituțional pentru cadrele didactice debutante sau aflate în primii ani de carieră didactică;
- limitarea/evitarea inter-asistențelor în cadrul intra- și interinstituțional;
- lărgirea spectrului de metode de interacțiune cu familia referitoare la achizițiile copilului și dificultățile cu care se confruntă.
- acordarea de sprijin metodologic cadrelor didactice în selectarea temelor prioritare pentru proiectele tematice corespunzătoare situației, conform vârstei, interesului copilului și ritmului de dezvoltare (prioritar în această perioadă fiind igiena personală, dezvoltarea motrică, fortificarea sănătății copiilor, securitatea vieții și sanatații acestora, sprijin emoțional acordat copiilor și păriților);
- colaborarea cu toți actorii implicați în procesul educațional și de îngrijire a copiilor în implementarea măsurilor necesare, asigurarea învățării bunelor practici.

Specialiștii din cadrul OLSDÎ repsonsabili pentru educația timpurie:

- identifică posibilitățile de extindere a abilităților digitale pentru cadre didactice în vederea dezvoltării procesului educațional la distanță; proiectează și realizează activități de formare pentru cadrele de conducere și cele didactice din IET privind utilizarea platformelor educaționale online;
- organizează activități de formare a cadrelor de conducere și a metodiștilor din IET privind specificul managementului educațional în condițiile organizării combinate a procesului educațional - clasic cu cel la distanță, inclusiv în mediul online;
- oferă asistență metodică în planificarea, organizarea și desfășurarea procesului educațional în IET în condițiile pandemiei;
- monitorizează organizarea regulamentară a procesului educațional atât în IET, cât și la distanță;
- acordă sprijin cadrelor didactice în elaborarea activităților educaționale și jocurilor semnificative, centrate pe copii, în contextul distanțării fizice/sociale prin adaptarea curriculumului aplicat și a practicilor de predare-învățare-evaluare, în conformitate cu principiile de dezvoltare a copilului mic, în perioada post-COVID;
- asigură sprijin metodologic cadrelor didactice și de conducere în organizarea eficientă a procesului educațional prin utilizarea platformelor educaționale (ședințe on-line, cât și individual - la necesitate).
- vor motiva și vor implica CD cu experiență și deținătoare de gradul didactic unu și superior, cu abilități de mentor, în elaborarea recomandărilor metodice despre cum adaptăm Curriculumul pentru educația timpurie pentru perioada de pandemie și pe durata organizării procesului educațional la distanță în funcție de necesitățile, autoevaluările și constatările raportate de către instituție;
- vor limita organizarea inter-asistențelor la nivel inter-instituțional;
- vor monitoriza pe parcursul anului de studii 2019-2020 procesul de pregătire pentru școală a copiilor conform SÎDC.

Managerii instituțiilor de educație timpurie și cadrele didactice:

- vor asigura procesul educational pentru realizarea indicatorilor din SÎDC cu jucăriile, cărțile, inventarul, ustensilele, atributele, materialele didactice necesare în conformitate cu Standardele minime de dotare a instituției de educație timpurie și Ghidul cadrelor didactice pentru educația timpurie (p.66-88);
- vor organiza procesul de dezvoltare profesională a cadrelor didactice la nivel instituțional în vederea îmbunătățirii capacităților acestora de monitorizare și evaluare a progresului copiilor, de reflecție și autoevaluare;
- vor implica mai activ familia în realizarea CRET, SÎDC și CET și, respectiv, a continuității demersului educațional acasă;
- vor dezvolta relații de parteneriat cu administrațiile publice locale (fondatorul instituției) în vederea sporirii calității procesului educational în condițiile speciale ale pandemiei Covid-19, a procesului educațional la distanță și a educației parentale;
- vor elabora și vor institui/ aplica un sistem de monitorizare a realizării procesului educațional și de îngrijire, în conformitate cu situația epidemiologică și condițiile concrete ale instituției de învățământ;
- vor stabili, în colaborare cu cadrele didactice din IET, modalități de organizare eficientă a procesului educațional la distanță (platforme, aplicații, conținuturi tematice și produse curriculare realizate prin ele);
- vor concepe un plan și vor instituționaliza mecanisme/ forme de organizare a recuperării competențelor nedezvoltate la copii, inclusiv prin consolidarea subiectelor predate online; aceasta se va face cu mijloacele activităților educaționale preconizate pentru începutul anului de studii, cu accent pe copiii care nu au beneficiat/sau au beneficiat insuficient de educație online.

În scopul monitorizării eficiente a activității manageriale și metodice a instituției, a performanțelor profesionale a cadrelor manageriale și didactice se va acorda atenție deosebită conținutului portofoliului acestora. Lista documentelor de politică educațională, a actelor normative, a ghidurilor metodologice și documentației cadrelor didactice și manageriale la nivel de grupă/instituție sunt stipulate în Nomenclatorul tipurilor de documentație și rapoarte în educația timpurie (ordinul MECC nr.593 din 26.06.2020).

Maria VRÂNCEANU, psiholog, consultant principal, Direcția învățământ general,
Ministerul Educației, Culturii și Cercetării

Eugenia ELIN, conducător muzical, grad didactic I,
IET nr.201, or. Durlești, mun. Chișinău

Liudmila LUȚIC, educator, grad didactic I,
IET nr.2, or. Cupcini, r-nul Edineț

Lilia NOVAC, educator - grad didactic I, metodist, grad didactic superior,
IET nr. 203, Ghidighici, mun. Chișinău

Viorica PELIVAN, director interimar, grad didactic I,
șc. primară -grădiniță nr.199, mun. Chișinău

Natalia ZOTEA, metodist - grad didactic superior,
IET nr.183, mun. Chișinău